

**UCHWAŁA NR 232.XXVII.2021
RADY GMINY MOCHOWO**

z dnia 5 lipca 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mochowo na lata
2021-2027**

Na podstawie art. 16b i art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 roku, poz. 1876 ze zm.¹⁾) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mochowo na lata 2021-2027 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

z upoważnienia
Przewodniczącej Rady
Gminy Mochowo
Wiceprzewodniczący Rady
Gminy

Tomasz Gruczyk

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego zostały ogłoszone w Dz. U. z 2020 roku, poz. 2369, Dz. U. z 2021 roku, poz. 794, poz. 803

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY MOCHOWO NA LATA 2021 - 2027

MOCHOWO, 2021 r.

Spis treści

I.	Wstęp	3
II.	Metodologia opracowania strategii	5
III.	Społeczno – gospodarcze uwarunkowania strategii	8
	Ludność	11
	Rynek pracy	15
	Pomoc społeczna i ochrona zdrowia	19
	Bezpieczeństwo publiczne	27
	Edukacja	29
IV.	Diagnoza sytuacji społecznej mieszkańców Gminy Mochowo – wyniki badania ankietowego	33
V.	Prognoza zmian w zakresie objętym strategią	41
	Cele strategiczne projektowanych zmian	52
	Prognoza w zakresie istotnych zjawisk społecznych	55
	Wskaźniki realizacji działań	58
	Budżet	62
	Wdrażanie	63
	Ewaluacja	65
VI.	Podsumowanie	66
VII.	Spis tabel i wykresów	68

I. Wstęp

Doświadczenie uczy, że każde działanie, jeśli ma przynieść oczekiwany efekt, wymaga planu. Im bardziej złożone jest to działanie, tym bardziej wymaga planowania.

Potrzeby są zawsze większe od możliwości ich realizacji – jest to powszechnie znany problem. Niniejsza strategia to hierarchiczny plan działania, określający jego najważniejsze kierunki (cele, zadania) z punktu widzenia ich znaczenia oraz ich efektywności dla rozwiązywania problemów społecznych z jakimi zmagają się mieszkańcy Gminy Mochowo.

Problemy społeczne będące wynikiem zmian politycznych i gospodarczych, jakie dokonały się w Polsce na przestrzeni ostatnich lat, stawiają przed władzami samorządowymi nowe wyzwania. Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust.1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, zgodnie z którym: *„do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”*

Zgodnie z art. 16b, ust. 2, Strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,
 - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Działania będą kierowane głównie do środowisk pozostających na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mochowo jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jej mieszkańców, a w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji.

Celem instytucji pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, przez podejmowanie działań mających na celu życiowe usamodzielnienie osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem, w którym funkcjonują. Pod wpływem przeobrażeń ekonomiczno-społecznych polityka społeczna państwa ulega przekształceniu – od modelu typowo opiekuńczego, z rozbudowanym bezpieczeństwem socjalnym, do modelu wzmacniającego indywidualną aktywność każdej osoby i jej odpowiedzialność za swój los. Najbardziej efektywne są więc działania aktywizujące, a zarazem uczące umiejętności rozwiązywania problemów.

Wobec powyższego zmienia się również wizerunek pracownika socjalnego. Tak pojmowana pomoc społeczna wymaga od pracowników socjalnych odpowiedniego przygotowania, wysokich kwalifikacji i profesjonalizmu. Nie tylko więc winien zmieniać się klient pomocy społecznej i jego świadomość, ale i sam pracownik socjalny, poprzez formalne samodoskonalenie swojego warsztatu pracy.

Niniejsza strategia zaplanowana została na lata 2021-2027 i w miarę potrzeb będzie podlegała aktualizacjom wraz z ewentualnym pojawianiem się nowych problemów społecznych.

II. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Mochowo przygotowana została zgodnie z ogólnymi warunkami stawianymi takim dokumentom. Umownie można ją podzielić na trzy główne części.

Pierwsza część przedstawia charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Mochowo według stanu na dzień 31.12.2020 roku. Zawarto tutaj informacje istotne z punktu widzenia występujących na jej terenie problemów społecznych. Przeanalizowano strukturę demograficzną, sytuację na rynku pracy, stan gospodarki Gminy. Opisano również dostępne dla mieszkańców usługi społeczne tj. edukacja, kultura, ochrona zdrowia i pomoc społeczna. Charakterystyki tej dokonano w oparciu o:

- informacje, sprawozdania GOPS w Mochowie,
- dane z PUP w Sierpcu,
- dane z Powiatowej Komendy Policji w Sierpcu,
- wyniki ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Mochowo,
- dane GUS,
- inne dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy.

Charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Mochowo podsumowuje analiza SWOT.

Część drugą stanowi prognoza zmian problemów społecznych zidentyfikowanych w części diagnostycznej, dająca podstawę do zdefiniowania konkretnych celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia to sformułowanie konkretnych celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych występujących na terenie Gminy Mochowo. W części tej określono również sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe ze wskazaniem źródeł finansowania określonych działań oraz wskaźników ich realizacji.

Strategia obejmuje okres do 2027 roku. Uzasadnieniem dla tak wybranego horyzontu czasowego jest z jednej strony specyfika procesów społecznych (skutki realizacji strategii będą widoczne dopiero w dłuższym okresie czasu), z drugiej zaś strony konieczność

dostosowania strategii do innych dokumentów programowych na szczeblu krajowym i wojewódzkim.

Na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych mają również wpływ inne akty prawne, w tym m.in.:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej;
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym;
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych;
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym;
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego;
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Określenie priorytetowych kierunków i działań realizowanych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Mochowo na lata 2021-2027 jest spójne z głównymi założeniami dokumentów obowiązujących na terenie Unii Europejskiej i Polski, które wpływają na politykę społeczną i decydują o kształcie przedsięwzięć realizowanych w jej poszczególnych obszarach.

Można tu wymienić chociażby:

Poziom europejski :

- Europejska Strategia Zatrudnienia,
- Europejska Strategia Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu,
- Strategia Lizbońska.

Poziom krajowy:

- Strategia Polityki Społecznej,
- Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego,
- Narodowa Strategia Spójności,
- Strategia Rozwoju Kraju,

- Krajowa Strategii Zatrudnienia,
- Strategia Państwa Dla Młodzieży,
- Narodowy Planu Działań na Rzecz Dzieci „Polska dla Dzieci”,
- Strategia Rozwoju Edukacji,
- Strategia Rozwoju Ochrony Zdrowia,
- Narodowy Program Zdrowia,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Krajowy Program Wychodzenia z Bezdomności i Rozwoju Budownictwa Socjalnego,
- Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W zakresie rozwiązywania problemów społecznych szczególną wagę przypisuję się lokalnym programom, przyjętym uchwałami Rady Gminy w Mochowie. Zaliczamy do nich:

- Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Program Przeciwdziałania Narkomanii;
- Wieloletni Program Osłonowy w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023;
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021;
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2023;
- Szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania;
- Szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla bezdomnych oraz schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi (podpisane zostało porozumienie ze schroniskami normujące zasady umieszczenia osób bezdomnych w schronisku za pośrednictwem OPS);
- Program współpracy Gminy Mochowo z organizacjami pozarządowymi.

Spójność działań podejmowanych na płaszczyznach, mających bezpośredni lub pośredni związek z problemami lokalnej społeczności w sposób istotny wpływa na efektywność oferowanego wsparcia.

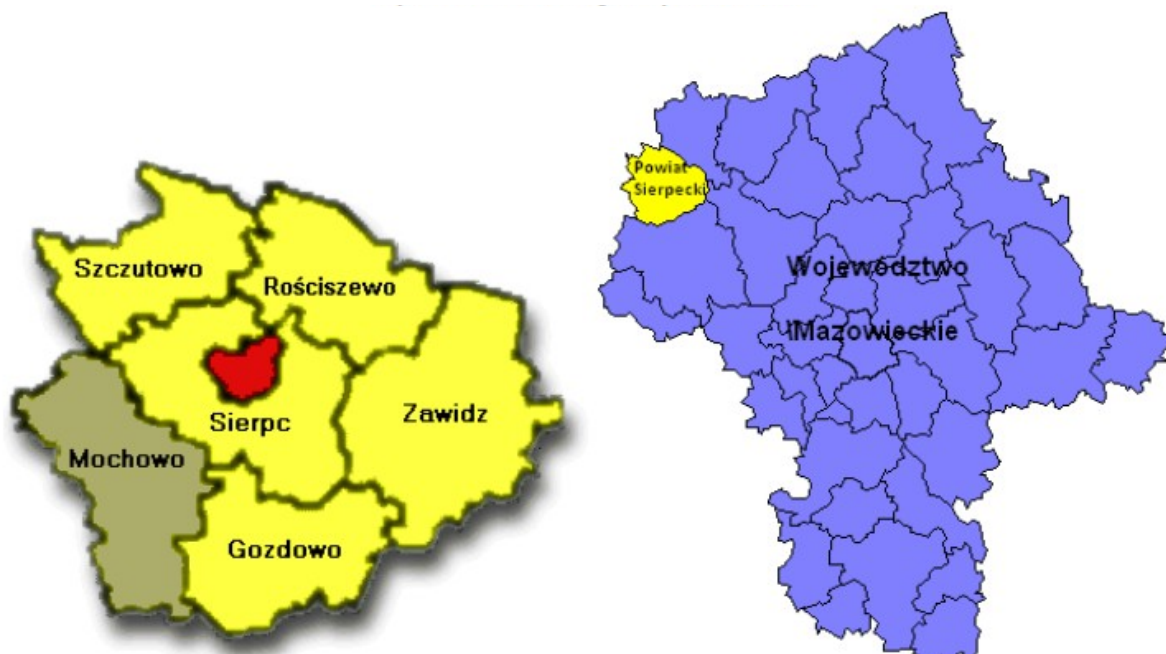
III. Społeczno – gospodarcze uwarunkowania Strategii

Gmina Mochowo, zajmująca powierzchnię 143,71 km², jest jedną z 314 gmin Mazowsza, w tym jedną z jego 229 gmin wiejskich, a także jedną z 7 gmin powiatu sierpeckiego (stanowi 16,83% jego powierzchni). Gmina położona jest w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego, w zachodniej części powiatu sierpeckiego, w dorzeczu rzek Sierpienicy i Skrwy Prawej.

Gmina sąsiaduje i graniczy z następującymi jednostkami samorządu terytorialnego:

- od północnego zachodu – gminą Skępe, pow. lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie,
- od północnego wschodu – gminą Sierpc, pow. sierpecki, woj. mazowieckie,
- od wschodu – gminą Gozdowo, pow. sierpecki, woj. mazowieckie,
- od południa – gminą Brudzeń Duży, pow. płocki, woj. mazowieckie,
- od zachodu – gminą Tłuchowo, pow. lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie.

Ryc. 1. Położenie gminy Mochowo

W ujęciu fizyczno-geograficznym, obszar gminy Mochowo należy do mezoregionu Pojezierza Dobrzyńskiego, stanowiącego część makroregionu Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego, wchodzącego w skład podprovincji Pojezierzy Południowobałtyckich.

Administracyjne centrum gminy - miejscowość Mochowo jest oddalona o 13 km od Sierpca, o 24 km od Płocka i 137 km – od Warszawy. Wypadkowa tych odległości, układu komunikacyjnego, a przede wszystkim funkcji administracyjnych, oferty pracy, edukacji, handlu i usług w tych ośrodkach wyznacza układ ich oddziaływania na gminę. Najbardziej dostępnym ośrodkiem, zatem realizującym codzienne potrzeby mieszkańców, zwłaszcza północnej i środkowej części gminy, jest Sierpc, ale dla części mieszkańców, zwłaszcza południowej części gminy, jest to Płock.

Warszawa, mimo że relatywnie odległa, z racji swojego potencjału, także oddziałuje na gminę, podobnie jak na inne obszary Mazowsza, a także kraju.

Gmina Mochowo obejmuje swoim zasięgiem 43 wsie w 39 sołectwach: Adamowo, Bendorzyn, Bożewo, Bożewo Nowe, Choczeń, Cieślin, Dobaczewo, Dobrzenice Duże, Dobrzenice Małe, Florencja, Gozdy, Grabowiec, Grodnia, Kapuśniki, Kokoszczyń, Ligówko, Ligowo, Lisice Nowe, Łukoszyń, Łukoszyń-Biki, Malanówko, Malanowo Nowe, Malanowo Stare, Mochowo, Mochowo Nowe, Mochowo-Parcele, Mysзки, Obręb, Osiek, Rokicie, Romatowo, Śniechy, Sulkowo Rzeczne, Sulkowo-Bariany, Załszyn, Zglenice Duże, Zglenice Małe, Zglenice-Budy, Żabiki, Żółtowo, Żuki, Żurawin, Żurawinek.

Mochowo, Bożewo i Ligowo, dawne siedziby Gromadzkich Rad Narodowych, tworzą strukturę obsługi mieszkańców gminy, koncentrując większość terenów mieszkaniowo – usługowych, tereny wytwórczości i usług publicznych, a także tereny infrastruktury technicznej.

Najwięcej ludności zamieszkuje w zespole sołectw: Mochowo, Dobrzenice i Mochowo Parcelle, które tworzą ośrodek gminny zamieszkały przez ponad 800 osób, natomiast największą miejscowością jest Cieślin (powyżej 500 mieszkańców).

Inne większe miejscowości to:

- Bożewo, Ligowo – około 500 osób,
- Bożewo Nowe, Mochowo-Parcele – po około 400 osób,
- Gozdy, Malanowo Stare, Mochowo – po około 300 osób.

Najmniejsze miejscowości to:

- Mysзки, Załszyn, Zglenice Budy - poniżej 30 osób,
- Dobaczewo, Mochowo Nowe, Sulkowo Rzeczne, Sulkowo Bariany, Zglenice Małe, Żabiki, Żurawinek – poniżej 60 osób.

Gmina Mochowo ma charakter typowo rolniczy, jednak nie posiada najlepszych warunków do rozwoju rolnictwa (niska klasa gleby). W strukturze własności ziemi dominuje gospodarka indywidualna (gospodarstwa zajmują 85% powierzchni użytków rolnych, a średnia wielkość gospodarstwa wynosi 9 ha). W strukturze produkcji rolniczej dominuje produkcja roślinna zbożowa, natomiast zwierzęcej dominuje chów trzody chlewnej i bydła mlecznego.

Walory środowiska przyrodniczego i krajobrazowego gminy Mochowo (istnienie obszaru chronionego krajobrazu) stwarzają możliwości rozwoju turystyki i rekreacji. Przez obszar gminy Mochowo przepływa jeden z dopływów Wisły - rzeka Skrwa, na której biegu możemy podziwiać malownicze widoki z mostem w miejscowości Malanowo Stare, a także pięknie usytuowany młyn i tamę w miejscowości Choczeń.

Przez teren gminy przebiega szlak turystyczny im. Bolesława Krzywoustego z Płocka nad Jezioro Urszulewskie. Warte zobaczenia są pomniki żywej przyrody – kasztanowiec biały w Żurawinie i lipa drobnolistna w Żurawinku oraz wiele zabytków.

Obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków to:

- kościoły parafialne w miejscowościach Bożewo, Ligowo, Mochowo i Żurawin.
- Zagroda młynarska w Choczniu
- Zespół dworski w Obrębie
- Park dworski w Cieślinie.

Infrastruktura drogowa i techniczna

Układ drogowy Gminy Mochowo składa się ze 149,6 km dróg publicznych, w tym:

- 19,4 km dróg wojewódzkich,
- 60,6 km dróg powiatowych,
- 120 km dróg gminnych.

Przez teren gminy nie przebiegają drogi krajowe. Ponadto na terenie gminy znajdują się drogi niezaliczone obecnie do żadnej kategorii dróg publicznych.

Układ drogowy zapewnia również powiązania z systemem drogowym województwa kujawsko – pomorskiego oraz sąsiednimi gminami.

Z sieci wodociągowej korzysta 89% mieszkańców, kanalizacyjnej 23%, gazowej 6,6% (dane dla Powiatu sierpeckiego odpowiednio: 95%, 42%, 7%).

Na terenie Gminy działa stacja uzdatniania wody w Mochowie, Bożewie Nowym, Ligowie i Choczniu, mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia w Cieślinie o wydajności dobowej około 150m³, która oczyszcza ścieki komunalne z Cieślina, Bożewa i Bożewa Nowego, oczyszczalnia w Ligowie o wydajności dobowej około 80 m³ oczyszczająca ścieki z miejscowości Ligowo, Ligówko i Rokicie oraz oczyszczalnia w Mochowie Parcelach o wydajności dobowej około 150 m³ oczyszczająca ścieki komunalne z miejscowości Mochowo, Mochowo Parcele i Mochowo Nowe.

LUDNOŚĆ

Liczba ludności na terenie Gminy Mochowo na koniec roku 2020 wyniosła 5.941 osób, z czego 2.990 osób (50,32%) stanowili mężczyźni, a 2.951 - kobiety.

W okresie 2010-2020 liczba mieszkańców Gminy zmalała o 227 osób (3,8%).

Tabela 1. Ludność Gminy Mochowo z podziałem na płeć w latach 2010-2020.

Wyszczególnienie	jedn. miary	2010	2013	2017	2018	2019	2020
Ogółem	osoba	6168	6126	6091	6050	6009	5941
Mężczyźni	osoba	3092	3071	3056	3050	3027	2990
	%	50,13%	50,13%	50,17%	50,41%	50,37%	50,32%
Kobiety	osoba	3076	3055	3035	3000	2982	2951
	%	49,87%	49,87%	49,83%	49,59%	49,63%	49,68%

Źródło: Dane GUS

Analizując populację ludności Gminy Mochowo, odnotowano postępujący od kilkunastu lat ciągły i systematyczny spadek liczebności. Przyczyną tego stanu rzeczy jest ujemny przyrost naturalny (więcej zgonów niż urodzeń – starzenie się społeczeństwa) a także migracje zewnętrzne poza teren Gminy Mochowo.

Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Mochowo z podziałem na 3 grupy:

- grupa w wieku przedprodukcyjnym (0-14 lat),
- grupa w wieku produkcyjnym (15-59 lat dla kobiet oraz 15-64 lat dla mężczyzn),
- grupa w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej dla kobiet oraz 65 lat i więcej dla mężczyzn)

prezentuje się następująco:

Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy **Mochowo** w latach **2018-2020**.

Grupa wiekowa	Ogółem 2018 r.	Udział % 2018 r.	Ogółem 2019 r.	Udział % 2019 r.	Ogółem 2020 r.	Udział % 2020 r.
Ludność w wieku przedprodukcyjnym 14 lat i mniej	961	15,88%	1126	18,74%	962	16,19%
w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni;	4092	67,64%	3859	64,22%	3937	66,27%
W wieku poprodukcyjnym powyżej 65 r.ż. kobiety powyżej 67 r.ż mężczyźni	997	16,48%	1024	17,04%	1042	17,54%
OGÓŁEM	6050	100,00%	6009	100,00%	5941	100,00%

Źródło: Dane GUS

Ludność Gminy w poszczególnych grupach wiekowych pod względem płci nie różni się znacznie. Na uwagę zasługuje dysproporcja mieszkańców powyżej 65 roku życia. Kobiet w tym przedziale wiekowym jest ponad połowę więcej niż mężczyzn.

Analizując dane zawarte w tabeli nr 2 należy stwierdzić, że w latach 2018-2020 najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – odpowiednio 67,64%, 64,22% i 66,27% populacji Gminy Mochowo. Natomiast ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 15,88% (2018 r.), 18,74% (2019 r.), 16,19% (2020 r.) a w wieku poprodukcyjnym – 16,48% (2018 r.), 17,04% (2019 r.) i 17,54% (2020 r.) mieszkańców Gminy.

Porównując rok 2020 z rokiem 2018 widzimy wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym (o 0,5 punktu procentowego) i jednoczesny spadek populacji wśród ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym.

Znaczący wpływ na zamożność mieszkańców, a tym samym na rozwój Gminy mają mieszkańcy w wieku produkcyjnym. Ze względu na brak na terenie Gminy Mochowo większych ośrodków przemysłowych, mogących zatrudnić poszukujących pracy, niezbędne jest poszukiwanie pracy poza jej terenem.

Na terenie Gminy Mochowo wg stanu na 31.12.2020 r. funkcjonowało 328 podmiotów gospodarczych. Dla porównania na dzień 31.12.2010 r. - 238 podmiotów było wpisanych do rejestru REGON. Wzrost na przestrzeni tych sześciu lat o ponad 37,8 % świadczy o rozwoju przedsiębiorczości na lokalnym rynku.

Największy udział mają firmy z sektora budowlanego, przemysłowego i rolniczego.

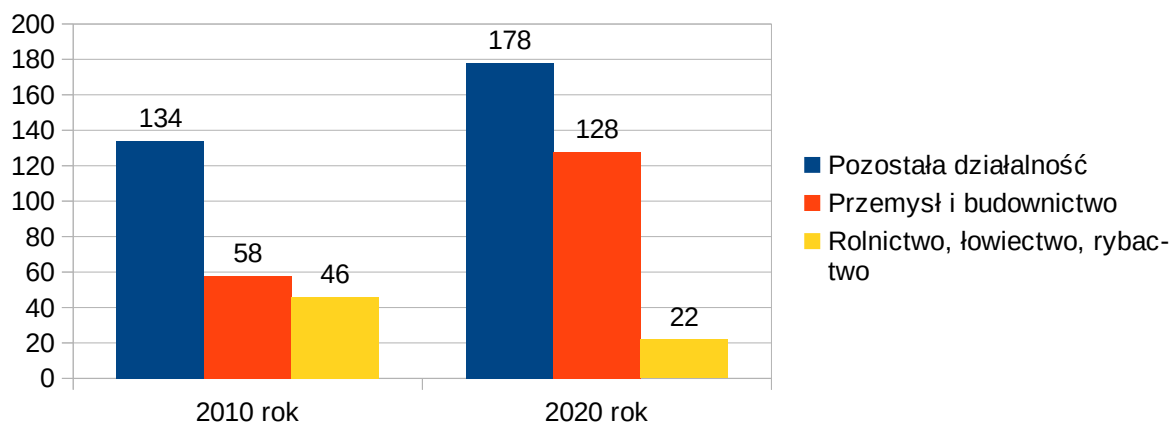
W najbliższych latach, możemy obserwować skutki niekorzystnej sytuacji społeczno-gospodarczej wywołanej obecną epidemią COVID-19 w postaci spadku ilości przedsiębiorstw, wzrostu bezrobocia.

Tabela 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON Gminy Mochowo w latach 2010-2020 r.

Rodzaj działalności	2010	2013	2017	2018	2019	2020	% udział 2020 r.
Pozostała działalność	134	136	149	172	181	178	54%
Przemysł i budownictwo	58	72	82	97	110	128	39%
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	46	39	26	21	21	22	7%
Ogółem	238	247	257	290	312	328	100%

Źródło: Dane GUS

Wykres nr 1. Podmioty gospodarki narodowej Gminy Mochowo w roku 2010 i 2020 r. wg rodzajów działalności.

Źródło: Dane GUS

Na podstawie powyższych danych możemy stwierdzić, że dynamicznie rośnie liczba firm działających w handlu, przemyśle i budownictwie, natomiast spada udział przedsiębiorstw w działach rolnictwa, leśnictwa, rybactwa i łowiectwa.

Tabela 4. Przedsiębiorcy na dzień 31.12.2020 r. wg rodzaju działalności.

Rodzaj działalności	Liczba przedsiębiorców
Transport	13
Gastronomia	1
Piekarnie, cukiernie	1
Usługi remontowo-budowlane	48
Edukacja	3
Usługi elektryczno-gazowniczo-hydrauliczne	6
Usługi geodezyjne	1
Usługi kamieniarski	1
Usługi krawiecki	2
Usługi porządkowe	4
Usługi projektowe	11
Usługi stolarskie	7
Usługi ślusarsko-spawalnictwo	19
Mechanika pojazdowa, blacharstwo, lakiernictwo	12
Stacje benzynowe	1
Auto-Handel	8
Zdrowie i medycyna	5
Handel	31
Usługi rolnicze	11
Usługi leśne	2
Fryzjerstwo i kosmetyka	7
Usługi produkcyjne	4
Usługi ziemne	2
Usługi elektryczne	4
Usługi weterynaryjne	2
Działalność agencji reklamowych	2
Działalność fotograficzna	1
Usługi agroturystyczne	1
Działalność doradcza	3
Usługi muzyczne	2
Razem	215

RYNEK PRACY

Jedną z najbardziej istotnych cech społeczności Gminy jest wysoki wskaźnik osób pozostających bez pracy. Zjawisko to jest charakterystyczne dla wiejskich obszarów rolniczych, do których zalicza się Gmina Mochowo. Dane z lat 2014 - 2020 pokazują spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych o 7,1 punktów procentowych.

Stopa bezrobocia na koniec grudnia 2020 r. w powiecie sierpeckim ukształtowała się na poziomie 15,7%. Stopa bezrobocia w tym samym czasie w kraju wyniosła 6,2%, w woj. mazowieckim 5,2%, co wskazuje, że sytuacja w naszym powiecie jest 2,5-3 krotnie bardziej niekorzystna niż w skali województwa/kraju.

Brak miejsc pracy i możliwości podjęcia zatrudnienia, to znaczący czynnik generujący ubóstwo.

Liczba osób bezrobotnych według stanu na 31.12.2020 r. wyniosła w powiecie sierpeckim 2925 osób, w tym:

- 1673 bezrobotne kobiety 57,2%
- 2018 bezrobotnych zamieszkałych na wsi 69,0%
- 876 bezrobotnych do 30 roku życia 29,9%
- 416 bezrobotnych do 25 roku życia 14,2%
- 1842 bezrobotnych długotrwale 63,0%
- 701 bezrobotnych powyżej 50 roku życia 24,0%
- 428 bezrobotnych z prawem do zasiłku 14,6%
- 136 bezrobotnych niepełnosprawnych 4,6%.

Poziom bezrobocia na 31.12.2020 r. był wyższy o 139 osób w porównaniu do 31.12.2019 r.

Na przestrzeni czterech kwartałów 2020r. do Powiatowego Urzędu Pracy wpłynęło 766 ofert wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, z tego:

- 330 tj. 43 % stanowiły oferty zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej,
- 436 tj. 57 % to miejsca aktywizacji zawodowej (staże).

Na jedno wolne stanowisko pracy przypadało w miesiącu średnio 44 bezrobotnych.

Tabela 5. Liczba osób bezrobotnych z Gminy Mochowo zarejestrowanych w PUP Sierpc w latach 2014-2020.

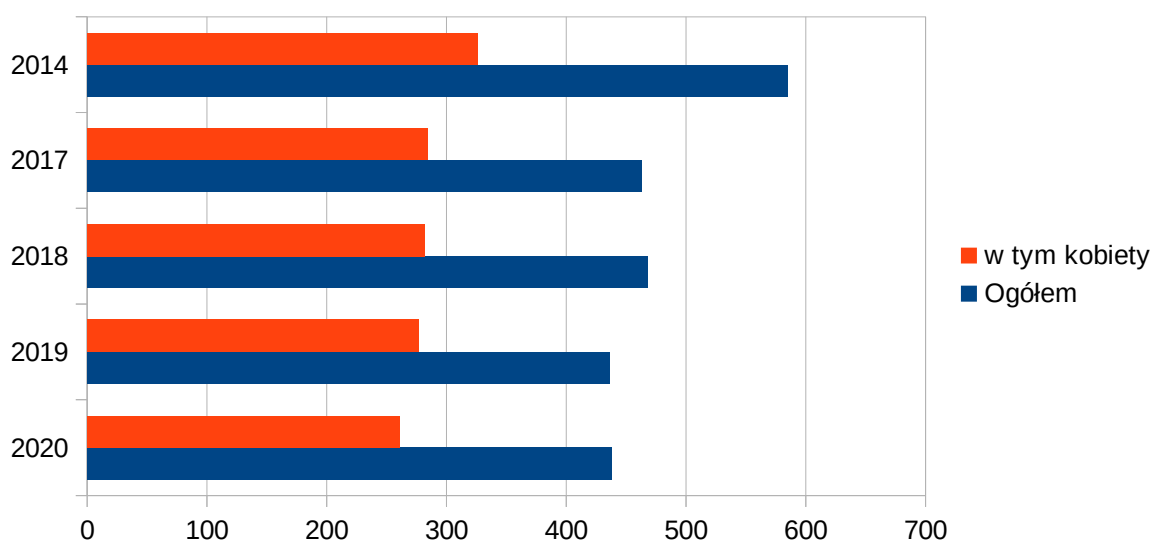
Rok	Ogółem	w tym kobiety	% udział kobiet	Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie sierpeckim
2020	438	261	60,00%	15,7%
2019	436	277	64,00%	15,0%
2018	468	282	60,00%	16,6%
2017	463	284	61,00%	17,4%
2014	585	326	56,50%	22,8%

Źródło: Dane PUP w Sierpcu

Na dzień 31.12.2020 r. w Gminie Mochowo udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł 11,1%. Dla powiatu sierpeckiego wielkość ta kształtowała się na poziomie 8,4%.

Zgodnie z wynikami BAEL kobiety niezmiennie stanowią około 52% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej. Wśród aktywnych zawodowo stanowią one ok. 45%, a wśród biernych zawodowo jest ok. 60% kobiet. Stopa bezrobocia kobiet jest wyższa niż stopa bezrobocia mężczyzn. Kobiетom trudniej jest powrócić do pracy zwłaszcza po dłuższej przerwie związanej z urlopem macierzyńskim, bądź wychowawczym. Są one w większym stopniu niż mężczyźni obciążone obowiązkami rodzinnymi, opieką nad osobami zależnymi i prowadzeniem domu.

Wykres nr 2. Liczba kobiet z Gminy Mochowo zarejestrowanych jako bezrobotne w latach 2014-2020.

Źródło: Dane PUP w Sierpcu

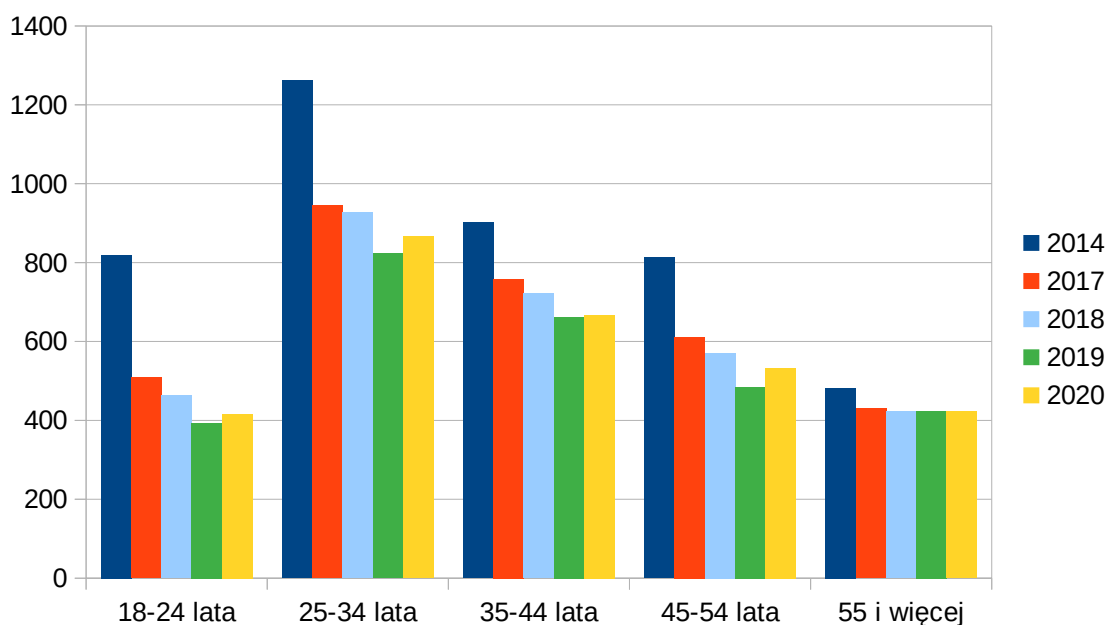
Dodatkowym problemem jest zatrudnienie w „szarej strefie”, bez umowy, niedostrzeganie potrzeby zabezpieczenia emerytalno – rentowego w przyszłości oraz obawa przed utratą świadczeń socjalnych.

Tabela 6. Osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP Sierpc w latach 2014-2020 wg wieku.

ROK	2014	2017	2018	2019	2020
18-24 lata	819	508	463	393	416
25-34 lata	1262	945	927	823	866
35-44 lata	902	758	722	662	667
45-54 lata	813	611	571	484	533
55 i więcej	482	430	423	424	423
Ogółem	4278	3252	3106	2786	2925

Źródło: Dane PUP w Sierpcu

Wykres nr 3. Osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP Sierpc w latach 2014-2020 wg wieku.

Źródło: Dane PUP w Sierpcu

Największą grupę wśród osób zarejestrowanych jako bezrobotne (43,8% ogółu) stanowią ludzie młodzi w wieku 18-34 lata, dopiero wchodzący na rynek pracy, którzy ze względu na brak doświadczenia zawodowego, mają problem ze znalezieniem zatrudnienia.

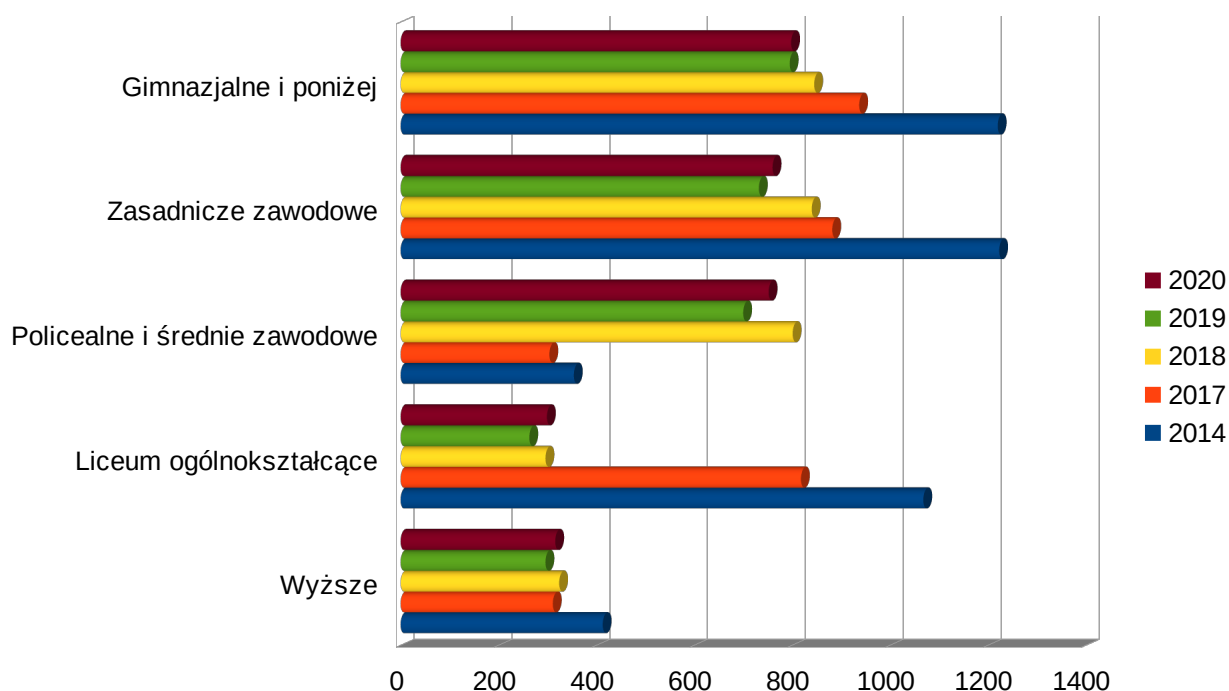
Tabela 7. Osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP Sierpc w latach 2014-2020 wg wykształcenia.

ROK	2014	2017	2018	2019	2020
Wyższe	413	311	324	296	316
Liceum ogólnokształcące	1068	818	296	263	299
Policealne i średnie zawodowe	354	304	801	700	752
Zasadnicze zawodowe	1223	882	840	732	760
Gimnazjalne i poniżej	1220	937	845	795	798
Ogółem	4278	3252	3106	2786	2925

Źródło: Dane PUP w Sierpcu

Niepokojącym zjawiskiem jest wzrost w 2020 r. w porównaniu do roku 2019 liczby osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym i zawodowym, co świadczyć może o nieadekwatnych kwalifikacjach do potrzeb rynku pracy.

Wykres nr 4. Osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP Sierpc w latach 2014-2020 wg wykształcenia.

Źródło: Dane PUP w Sierpcu

Analizując statystyki osób bezrobotnych pod kątem ich wykształcenia, widzimy, że najbardziej liczną grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym i podstawowym (53,3% ogółu bezrobotnych).

Do liczby zarejestrowanych osób, należy doliczyć nieokreśloną liczbę niezarejestrowanych bezrobotnych oraz tzw. ukryte bezrobocie, czyli nadmierne zatrudnienie w gospodarstwach rolnych. Trzeba również skorygować te dane w dół o osoby formalnie niezatrudnione, ale faktycznie pracujące, czemu sprzyja wysokie obciążenie wynagrodzeń podatkami, składkami ZUS itp.

Celem poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy na aktywizację zawodową bezrobotnych oraz na obsługę nowych form pomocy przewidzianych w ustawie „COVID-19” w powiecie sierpeckim przyznane zostały środki finansowe w kwocie 24.997.664,53 zł.

Na kwotę tę złożyły się środki:

- a) 1.673.556,99 zł na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w powiecie sierpeckim w ramach „algorytmu”;
- b) 3.429.866,42 zł na realizację projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego 2014 – 2020 (RPO);
- c) 3.295.441,12 zł na finansowanie projektu w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja i Rozwój 2014 – 2020 (POWER);
- d) 380.000,00 zł na realizację programu regionalnego Mazowsze 2020;
- e) 668.800,00 zł na realizację programu aktywizacji zawodowej bezrobotnych w regionach wysokiego bezrobocia w ramach „rezerwy Ministra”.
- f) 15.550.000,00 zł na finansowanie ze środków „rezerwy Ministra” instrumentów określonych w ustawie „COVID-19”.

POMOC SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mochowie został powołany w 1990 roku zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym. Podstawowym celem jednostki jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, doprowadzanie w miarę możliwości do życiowego usamodzielnienia osób oraz ich integracji ze środowiskiem,

zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych osób i rodzin, umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia, poprzez realizację zadań własnych i zleconych Gminie. Zadania, realizowane przez ośrodek to:

- sporządzanie bilansu potrzeb Gminy w zakresie pomocy społecznej;
- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie *przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia*;
- przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- praca socjalna;
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych;
- tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną;
- dożywianie dzieci;
- sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;

- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Gminę należy:

- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Tabela 8. Struktura zatrudnienia w GOPS na dzień 31.12.2020 r.

Wyszczególnienie	Ilość osób
Ogółem	14
Kierownicy	1
Pracownicy socjalni	4
Pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	4
Pozostali pracownicy, w tym:	5
- asystent rodziny	1
- pracownik administracyjny	1
- komórka organizacyjna do realizacji świadczeń rodzinnych	3
Źródło: Dane GOPS w Mochowie	

Na dzień 31.12.2020 r. stan zatrudnienia w GOPS liczył 14 osób.

Działalność Ośrodka jest finansowana ze środków budżetowych. Środki finansowe na realizację zadań zleconych przekazywane są z budżetu państwa do budżetu gminy. Ta z kolei ponosi samodzielne koszty związane z finansowaniem pomocy społecznej, w zakresie należącym do zadań własnych. Nadzór nad działalnością OPS sprawuje Wójt Gminy.

W 2020 r. GOPS w Mochowie przyznał świadczenia w formie pieniężnej i niepieniężnej 376 osobom, pomoc objęła łącznie 898 członków wspomaganych rodzin. Porównując dwa wcześniejsze lata, skala udzielanej pomocy ma tendencję malejącą (spadek o 26,5% w porównaniu do roku 2018). Jest to zapewne wynikiem realizacji programu 500+, dzięki któremu najuboższe rodziny z dziećmi, otrzymały regularne wsparcie finansowe na zaspokojone podstawowych potrzeb życiowych.

Tabela 9. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia za lata 2018-2020.

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie			
Liczba osób	512	394	376
Liczba rodzin	447	324	292
Liczba osób w rodzinach	1621	1062	898
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie pieniężne			
Liczba osób	423	321	292
Liczba rodzin	422	321	292
Liczba osób w rodzinach	1136	795	713
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie niepieniężne			
Liczba osób	238	147	114
Liczba rodzin	126	82	81
Liczba osób w rodzinach	491	297	198

Źródło: Dane GOPS w Mochowie

Osoby i rodziny korzystające z pomocy Ośrodka borykały się z różnorodnymi problemami. Od lat dominującym powodem przyznawania pomocy jest bezrobocie i ubóstwo.

Klienci otrzymujący pomoc finansową ze względu na występujące bezrobocie, to najczęściej osoby z niskimi kwalifikacjami zawodowymi, cechujący się biernością i niezaradnością życiową.

Inne często występujące problemy społeczne to: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz długotrwała i ciężka choroba lub niepełnosprawność.

Tabela 10. Główne problemy z powodu, których udzielane były świadczenia z pomocy społecznej w latach 2018-2020.

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Bezrobocie	179	121	135
Ubóstwo	157	126	75
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	123	142	126
Długotrwała i ciężka choroba	72	19	56
Niepełnosprawność	61	32	49

Źródło: Dane GOPS w Mochowie

Najczęściej pomoc jest udzielana w formie zasiłku celowego. Jest to świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

Tabela 11. Formy pomocy finansowej udzielonej przez OPS w Mochowie w latach 2018-2020.

Świadczenia finansowe	2018	2019	2020
Zasiłek stały	47	38	30
Zasiłek okresowy	123	118	106

Zasiłek celowy,	284	165	156
w tym zasiłek celowy specjalny	55	33	36
Razem	454	321	292

Źródło: Dane GOPS w Mochowie

W 2020 r. w porównaniu do roku 2018, ilość przyznanych świadczeń była mniejsza o 162, co stanowi spadek rozmiarów udzielonej pomocy o 35,7%. Może to stanowić pozytywny sygnał, świadczący o poprawie stopy życia mieszkańców Gminy Mochowo.

Tabela 12. Intensywność pomocy społecznej w Gminie Mochowo w latach 2011-2020.

Lata	2011	2012	2013	2018	2019	2020
Liczba mieszkańców	6156	6149	6126	6050	6009	5941
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	638	623	678	512	394	376
Liczba osób w rodzinach	1997	2418	2033	1621	1062	898
Wskaźnik intensywności pomocy społecznej = Liczba osób korzystających z pomocy społecznej / liczba mieszkańców	10,36 %	10,13 %	11,06 %	8,46 %	6,56 %	6,33 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wg zestawionych danych na koniec 2013 roku 11,06 % mieszkańców będących członkami rodzin stanowiących 33% ogółu mieszkańców korzystała z pomocy społecznej. W 2020 r. wskaźnik ten wyniósł 6,33%, co wskazuje, że liczba beneficjentów pomocy społecznej zmalała o prawie połowę.

W stosunku do osób, znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej stosuje się system dodatków mieszkaniowych z zachowaniem ustawowych warunków ich przyznawania.

Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych kształtuje się następująco: w 2018 roku: 19 gospodarstw domowych 269 świadczeń), w 2019 roku: 24 gospodarstwa domowe (240 świadczeń) oraz w 2020 roku: 26 gospodarstw domowych (245 świadczeń).

W mieszkaniowym zasobie gminy, który obejmuje lokale mieszkalne własnościowe lub użytkowane na dzień 31.12.2020 roku było 18 lokali mieszkalnych. W 2020 roku zakończono

budowę budynku wielorodzinnego w miejscowości Choczeń, w którym znajduje się 8 lokali mieszalnych. Powyższy fakt niewątpliwie wpłynął na poprawę zasobu mieszkaniowego gminy.

Tabela 13. Wartość udzielonej pomocy społecznej w roku 2011 i 2020.

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano		Kwota świadczeń w zł	
	świadczenia			
	2011	2020	2011	2020
RAZEM	678	376	1.002.282	680.496
1. Zasiłki stałe - ogółem	72	30	296.093	160.244
a. dla osoby samotnie gospodarującej	41	19	218.804	110.552
b. dla osoby pozostającej w rodzinie	31	11	77.289	49.692
2. Zasiłki okresowe-ogółem	194	106	315.990	257.629
a. środki własne	x	x	64.990	51.600
b. dotacja	x	x	251.000	206.029
a. z powodu bezrobocia	144	74	272.995	168.873
b. z powodu długotrwałej choroby	29	7	24.732	4.739
c. z powodu niepełnosprawności	4	5	3.648	9.775
d. z powodu innego niż wymienione	17	28	14.615	74.242
3. Posiłek	356	95	96.323	11.420
4. Usługi opiekuńcze - ogółem	23	18	194.800	166.393
5. Sprawienie pogrzebu	2	1	4.868	2.484
6. Inne zasiłki celowe i w naturze	296	156	94.208	82.326
a. w tym zasiłki specjalne celowe	36	36	7.985	10.550
7. Odpłatność gminy z pobyt w domu pomocy społecznej	7	4	163.464	136.120

Źródło: Dane GOPS w Mochowie ze sprawozdania MP i PS-03.

W 2011 r. wartość udzielonej przez GOPS pomocy wyniosła 1.002.282,00 zł, natomiast w 2020 r. - 680.496,00 zł, co wskazuje na 32% spadek wartości przyznanych świadczeń w formie pieniężnej i pozafinansowej.

To kolejny dowód, że w ostatnim dziesięcioleciu standard życia ludności znacząco się poprawił.

Według danych Urzędu Gminy w Mochowie na terenie gminy działają 3 przychodnie lekarskie NZOZ. Na jedną placówkę przypada średnio 1980 mieszkańców. W 2019 r. udzielono średnio 3,6 porady na jednego mieszkańca w skali roku.

W NZOZ w Mochowie funkcjonują następujące poradnie: urologiczna, neurologiczna, ginekologiczno-położnicza, gabinet stomatologiczny i fizjoterapia ambulatoryjna. Zatrudnieni są specjaliści: urolog, ginekolog, neurolog, stomatolog.

NZOZ posiada karetkę i sprzęt rehabilitacyjny.

Stan zdrowia mieszkańców jest zadowalający. Na terenie gminy są organizowane akcje w ramach profilaktyki zdrowotnej.

Gmina Mochowo realizuje swoje zadania przy pomocy organizacji pozarządowych, skupiających aktywnych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne obywateli danego środowiska.

Współpraca gminy z podmiotami nie zaliczanymi do sektora finansów publicznych pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju społeczno-ekonomicznego Gminy Mochowo oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców gminy.

Punktem wyjścia do współpracy z organizacjami pozarządowymi jest Program Współpracy Gminy Mochowo z Organizacjami Pozarządowymi, na realizację, którego w okresie 2018-2020 przeznaczono corocznie kwotę 45.000,00 zł.

Na terenie Gminy Mochowo działają następujące organizacje pozarządowe:

- Ludowy Klub Sportowy „Sparta”,
- Koło Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarządu Rejonowego w Sierpcu,
- Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy i Rozwoju Lokalnej Społeczności "POMOCNA DŁOŃ",
- Ochotnicze Straże Pożarne,
- Koła Gospodyń Wiejskich

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Negatywnym zjawiskiem społecznym, zakłócającym poczucie bezpieczeństwa i obowiązujący porządek prawny jest przestępczość. Z roku na rok obserwuje się wzrost liczby popełnionych czynów karalnych.

Za bezpieczeństwo publiczne Gminy Mochowo odpowiada Starosta Powiatu Sierpeckiego, Komendant Powiatowej Komendy Policji w Sierpcu oraz Komendant Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Sierpcu. Teren Gminy Mochowo obsługiwany jest przez Zespół Prewencji w Mochowie, Posterunku Policji w Gozdowie, Komendy Powiatowej Policji w Sierpcu.

Bezpieczeństwo publiczne w Gminie Mochowo uzależnione jest od współpracy międzyinstytucjonalnej, zaangażowania środowiska w rozwiązywanie lokalnych problemów związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa, a także od nakładów finansowych na realizację tego zadania publicznego. Istotny jest wskaźnik wykrywalności przestępstw oraz prowadzenie lokalnej profilaktyki zapobiegania przestępczości np. poprzez akcje uświadamiania osób starszych, osób nieletnich.

Wśród przyczyn przestępczości wymienia się czynniki: biologiczne, psychologiczne, socjologiczne i ekonomiczne. Ogólnie rzecz ujmując, mamy wskaźniki przestępczości o charakterze ogólnym i szczególnym.

Do pierwszej grupy należy zaliczyć: cechy osobiste przestępcy, układy sytuacyjne, zachwianie równowagi psychicznej, frustracje jednostek, grupy społecznej, rozpad więzi nieformalnych, niedomogi w działaniu organizacji formalnych, alkoholizm, rodziny dysfunkcyjne, wadliwe działania systemu oświatowego i wychowawczego.

Do drugiej zaś nędzę, niesprawiedliwość i konflikty społeczne, nierówny podział bogactw, niski stan zdrowotny społeczeństw, dominację jednej grupy społecznej nad innymi – opierającą się jedynie na bogactwie lub posiadaniu siły czy władzy, frustrację wywołaną niespełnieniem podstawowych potrzeb związanych z egzystencją ludzką, masowy wyzysk, nierówne możliwości życiowe i nieszczęścia powodowane przez człowieka, rygorystyczność kodeksów i przepisów prawnych pozostających w niezgodzie z poglądami społeczeństwa,

przestarzałe lub nieprzychylnie ludziom ustawodawstwa stosowane w sposób sztywny wobec wielu warstw społecznych.

Analiza danych zamieszczonych w poniższej tabeli pozwala zauważyć, że w roku 2020 w porównaniu do roku 2018 o 21 jednostek wzrosła liczba popełnionych przestępstw. 35% wzrost przestępczości nie napawa optymizmem. Zapewne na tę negatywną sytuację może mieć wpływ panujący już kilkanaście miesięcy stan pandemii i spowodowane nim niepokoje społeczne.

Tabela 14. Liczba popełnionych przestępstw na terenie Gminy Mochowo w latach 2018-2020.

ROK	2018	2019	2020
Razem, w tym wybrane:	60	67	81
Kradzież	2	7	1
Kradzież z włamaniem	5	1	2
Uszczerbek na zdrowiu	0	1	1
Uszkodzenia rzeczy	3	7	2
Bójka i pobicie	0	0	1
Przestępstwa drogowe	13	19	18
Niealimentacja	0	13	32
Przestępstwa gospodarcze	8	6	5

Źródło: Dane KPP Sierpc, Posterunek Gozdowo.

Największy spośród zaprezentowanych wzrost ilości popełnionych przestępstw widzimy w kategorii niealimentacji (wzrost o 146%). Do przestępstwa dochodzi, jeżeli łączna wysokość powstałych zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo jeżeli opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące. Od 31 maja 2017 r. przestępstwo to ma typ kwalifikowany.

EDUKACJA

Gmina Mochowo jest organem prowadzącym dla 3 szkół podstawowych: w Mochowie, w Bożewie, w Ligowie. Łącznie w szkołach podstawowych uczy się 468 uczniów.

W szkołach podstawowych znajdują się 3 przedszkola oraz 3 oddziały przedszkolne dla dzieci w wieku 5 lat i 3 oddziały przedszkolne dla dzieci w wieku 6 lat, dysponujące łącznie 145 miejscami.

Przy Szkole Podstawowej w Ligowie działa Centrum Kształcenia Na Odległość Na Wsi, gdzie mieszkańcy mogą skorzystać z bezpłatnych kursów i szkoleń prowadzonych drogą internetową. Gmina nie posiada oferty kształcenia na poziomie średnim, zawodowym i wyższym. Najbliższe szkoły ponadpodstawowe są w Sierpcu Płocku, Skępem, Studzieńcu.

W roku 2019 na realizację zadań z zakresu oświaty i wychowania Gmina Mochowo przeznaczyła kwotę **9.039.400,64 zł.**

Dla porównania w analogicznym okresie wydatki w działach:

- pomoc społeczna i pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej wyniosły **1.480.770,00 zł,**
- świadczenie wychowawcze Rodzina 500+ wypłacono przeciętnie miesięcznie na rzecz 637 rodzin, w których wychowywało się 1052 dzieci, co dało łączną kwotę **6.280.815,03 zł.**

Największy udział w strukturze wydatków budżetu Gminy mają działy:

- rodzina – 28,9%.
- oświata i wychowanie – 27,8%.

Natomiast największy udział w strukturze dochodów budżetu Gminy mają działy:

- dochody od osób prawnych, osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej – 20,2%
- rodzina – 26,7%
- rozliczenia różne – 33,1%.

Tabela 15. Struktura wydatków budżetu Gminy Mochowo w latach 2017-2020.

Struktura wydatków budżetu gminy według działów	2017	2018	2019	2020
OGÓŁEM	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Rolnictwo i łowiectwo	6,00%	19,70%	8,50%	9,04%
Transport i łączność	8,70%	8,40%	5,30%	3,32%
Gospodarka mieszkaniowa	0,00%	0,30%	2,80%	0,12%
Administracja publiczna	9,30%	8,70%	8,50%	8,96%
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	3,30%	1,30%	0,80%	0,74%
Oświata i wychowanie	27,90%	24,90%	27,30%	27,85%
Pomoc społeczna	4,40%	3,80%	4,00%	4,16%
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,30%	0,40%	0,40%	0,40%
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,80%	0,60%	0,60%	0,56%
Rodzina	26,70%	22,20%	25,90%	28,98%
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	6,70%	5,20%	7,50%	6,41%
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1,50%	1,20%	2,20%	2,66%
Kultura fizyczna	1,40%	0,40%	1,30%	1,29%
Działalność usługowa	0,20%	0,30%	0,20%	0,13%
Ochrona zdrowia	0,30%	0,20%	0,20%	0,21%
Pozostałe	2,50%	2,40%	4,50%	5,17%

Gimnazjaliści w 2018 r. i 2019 r. najlepsze wyniki uzyskali z języka polskiego, natomiast najslabiej wypadł egzamin z matematyki.

Tabela 16. Wyniki egzaminu gimnazjalnego Gmina Mochowo 2018 r.

Lp.	Przedmioty	Liczba uczniów	Średni wynik
1.	Język polski	73	57,00%
2.	Historia i WOS	73	48,00%
3.	Matematyka	73	37,00%
4.	Przedmioty przyrodnicze	73	43,00%
5.	Język angielski - podstawy	73	43,00%
6.	Język angielski - rozszerzony	73	23,00%

Tabela 17. Wyniki egzaminu gimnazjalnego Gmina Mochowo 2019 r.

Lp.	Przedmioty	Liczba uczniów	Średni wynik
1.	Część humanistyczna – historia i WOS	55	52,00%
2.	Część humanistyczna – język polski	55	60,00%
3.	Przedmioty przyrodnicze	55	38,00%
4.	Matematyka	55	31,00%
5.	Język angielski - podstawy	53	50,00%
6.	Język angielski - rozszerzony	53	30,00%
7.	Język niemiecki - podstawy	2	33,00%

Tabela 18. Wyniki egzaminu ósmoklasisty Gmina Mochowo 2019 r.

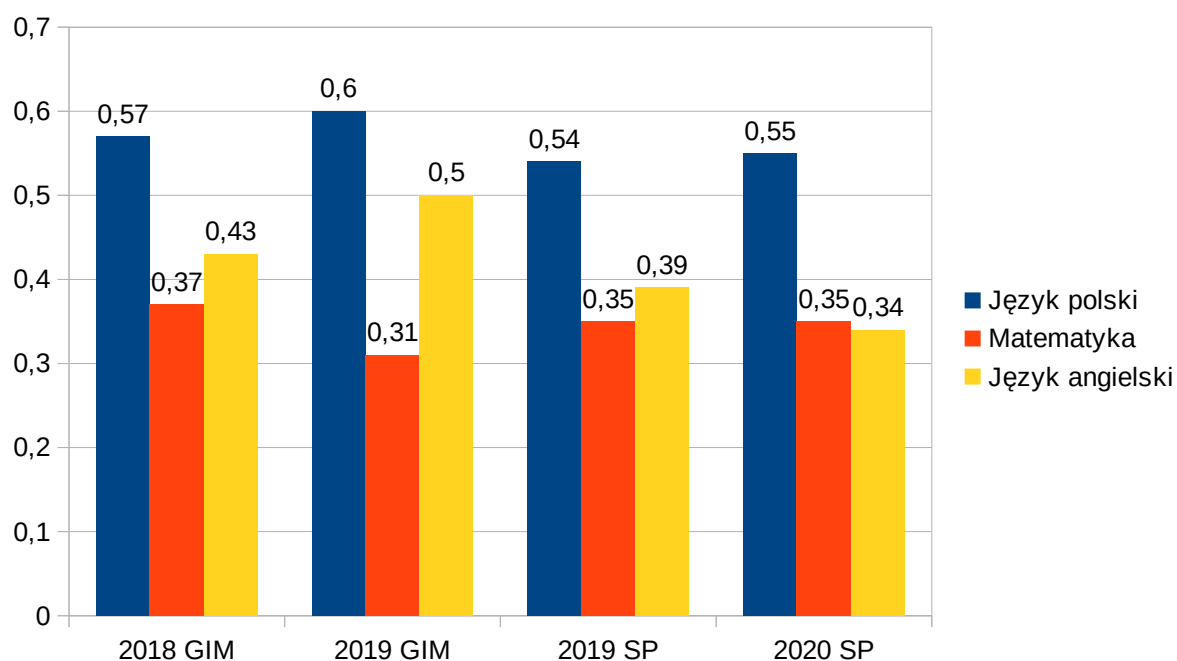
Lp.	Przedmioty	Liczba uczniów	Średni wynik
1.	Język polski	59	54,24%
2.	Matematyka	59	35,20%
3.	Język angielski	59	39,27%

Tabela 19. Wyniki egzaminu ósmoklasisty Gmina Mochowo 2020 r.

Lp.	Przedmioty	Liczba uczniów	Średni wynik Gmina Mochowo	Średni wynik powiat sierpecki	Średni wynik Mazowsze	Średni wynik Polska
1.	Język polski	64	55,03%	52,27%	52,10%	69,00%
2.	Matematyka	64	35,16%	36,79%	50,60%	46,00%
3.	Język angielski	64	34,43%	41,18%	59,32%	54,00%

Egzamin ósmoklasisty w 2020 r. w Gminie Mochowo na tle średnich wyników województwa mazowieckiego i Polski nie napawa optymizmem. Podobnie jak w całym powiecie sierpeckim daleko nam do średniej krajowej, czy wojewódzkiej. Z języka polskiego średni wynik jest o 14 p.p. niższy niż w Polsce, natomiast z matematyki i języka angielskiego o 10 p.p. niższy.

Wykres nr 5. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego i ósmoklasisty w latach 2018-2020 w szkołach Gminy Mochowo.

Wykres wyraźnie pokazuje, że niezmiennie od kilku lat najlepsze wyniki w Gminie Mochowo uczniowie osiągają w ramach egzaminów z języka polskiego.

IV. Diagnoza sytuacji społecznej mieszkańców Gminy Mochowo.

WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO – ZESTAWIENIE PYTAŃ I ODPOWIEDZI

TABELA 20. PYTANIE 1. JEST PAN/I:

Płeć	Ilość osób	Udział %
mężczyzna	29	25,70
kobieta	84	74,30

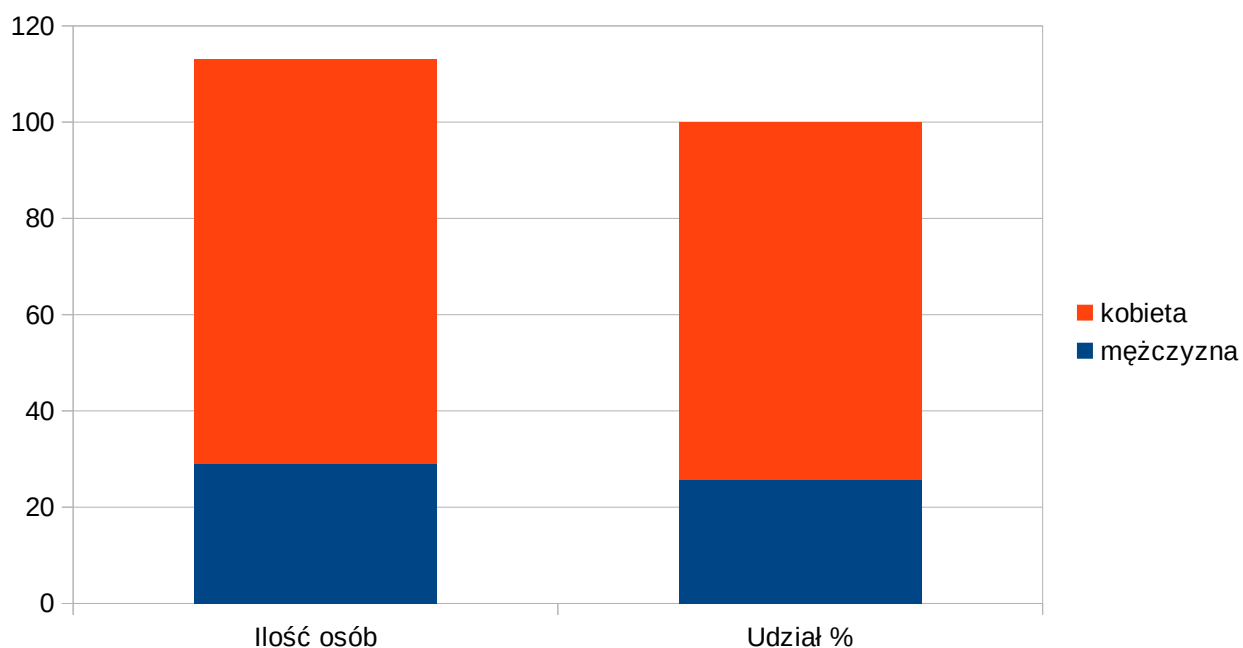

TABELA 21. PYTANIE 2. DO KTÓREJ KATEGORII WIEKOWEJ PAN/I NALEŻY?

Wiek	Ilość osób	Udział %
Do 18 roku życia	3	2,70
18-25 lat	17	15,00
26-35 lat	28	24,80
36-45 lat	35	31,00
46-55 lat	20	17,70
56-65 lat	6	5,30
Powyżej 65 roku życia	4	3,50

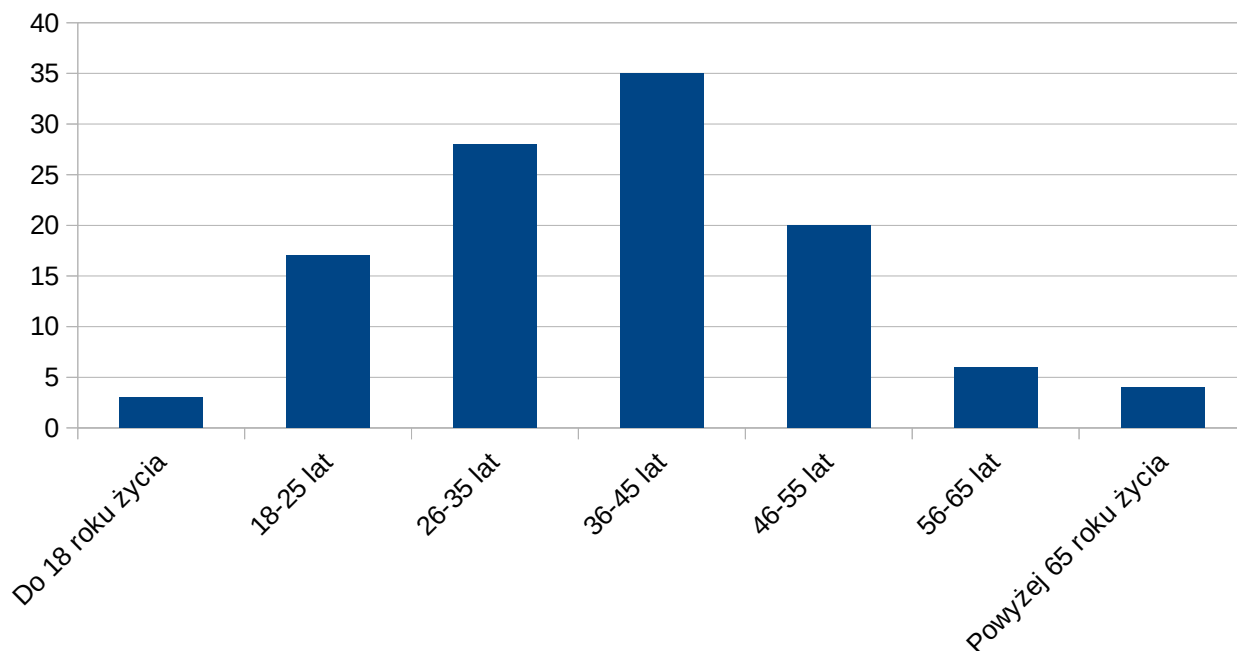

TABELA 22. PYTANIE 3. JAKIE JEST PANA/I WYKSZTAŁCENIE?

Wykształcenie	Ilość osób	Udział %
Podstawowe	7	6,20
Gimnazjalne	5	4,40
Zasadnicze zawodowe	18	15,90
Średnie	45	39,80
Wyższe	38	33,60

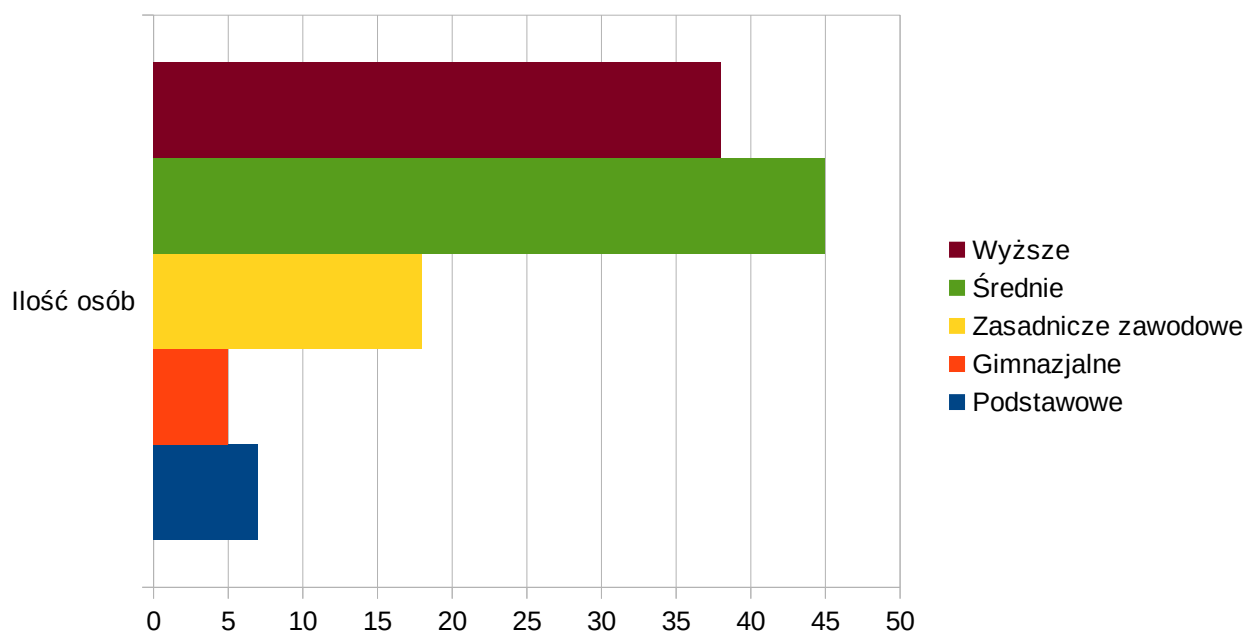

TABELA 23. PYTANIE 4. JAKI JEST PANA/I STATUS NA RYNKU PRACY?

Status na rynku pracy	Ilość osób	Udział %
Uczeń/student	12	10,60
Osoba bezrobotna	41	36,30
Emeryt / rencista	10	8,80
Pracujący we własnym gospodarstwie rolnym	14	12,40
Własna działalność gospodarcza	9	8,00
Osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilno-prawnej	29	25,70

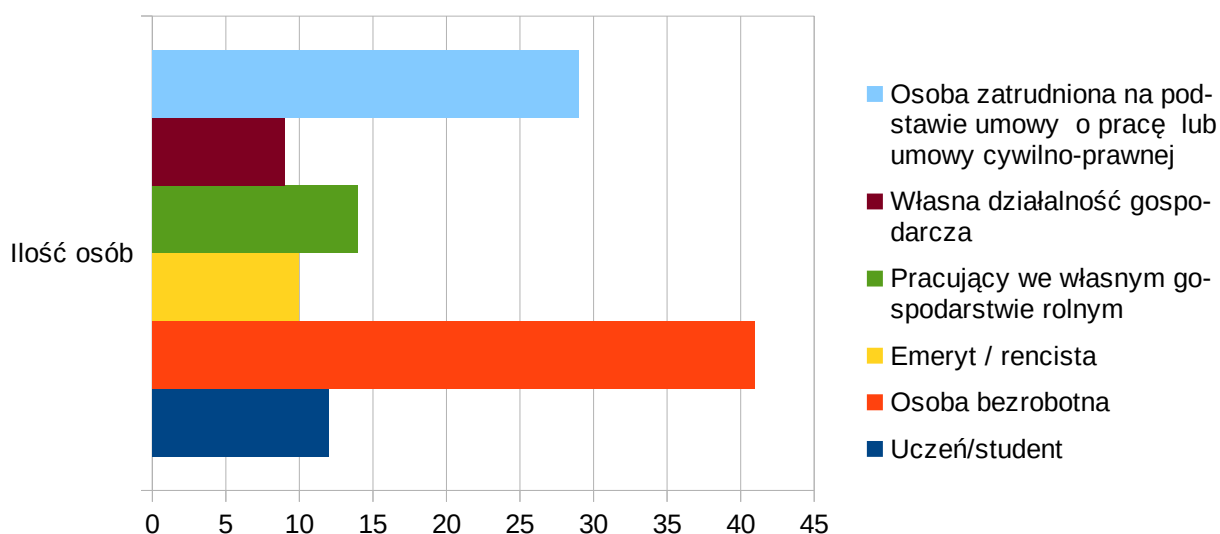

TABELA 24. PYTANIE 5. CZY SPRAWUJE PAN/I OPIEKĘ NAD DZIEĆMI I /LUB INNYMI OSOBAMI ZALEŻNYMI?

Sprawowanie opieki nad innymi osobami	Ilość osób	Udział %
TAK	52	46,00
NIE	61	54,00

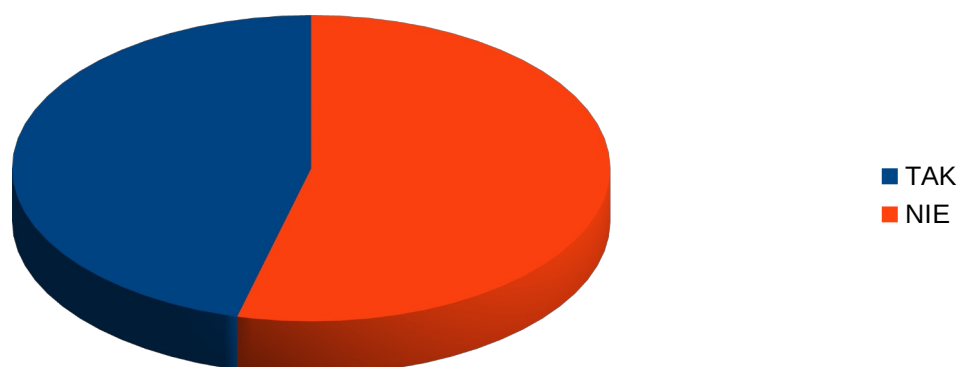

TABELA 25. PYTANIE 6. CZY KORZYSTA PAN(I) ZE WSPARCIA ŚRODOWISKOWEGO, POMOCY FINANSOWEJ/RZECZOWEJ ZE STRONY INSTYTUCJI SPOŁECZNYCH LUB OSÓB PRYWATNYCH?

Korzystanie ze wsparcia środowiskowego	Ilość osób	Udział %
TAK	37	32,70
NIE	76	67,30

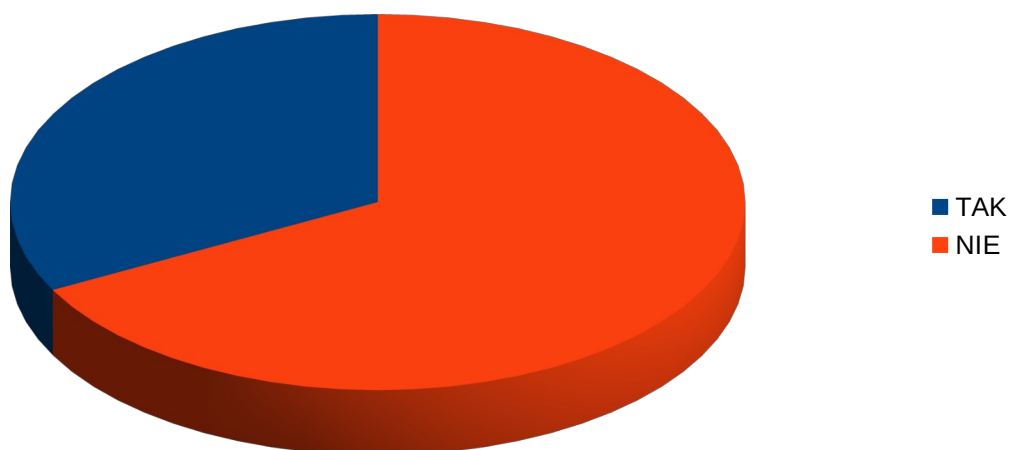

TABELA 26. PYTANIE 7. CZY NALEŻY PAN(I) LUB DZIAŁA W ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ?

Aktywność społeczna w ramach organizacji pozarządowej	Ilość osób	Udział %
TAK	14	12,40
NIE	99	87,60

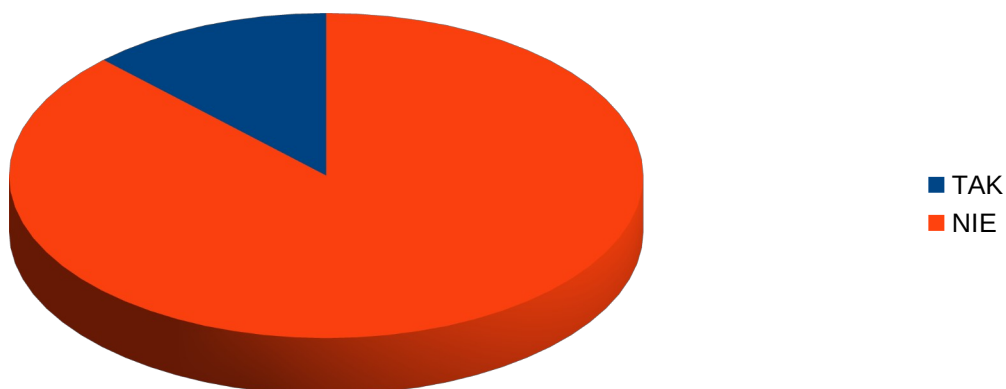

TABELA 27. PYTANIE 8. KTÓRE OSOBY, WEDŁUG PANI/ PANA, SĄ NAJBARDZIEJ ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM ? (PROSZĘ WYBRAĆ MAKSYMALNIE TRZY ODPOWIEDZI).

Osoby najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym	Ilość odpowiedzi
Osoby niepełnosprawne	64
Osoby uzależnione	53
Osoby starsze	39
Rodziny wielodzietne	19
Osoby samotnie wychowujące dzieci	31
Osoby bezrobotne	67

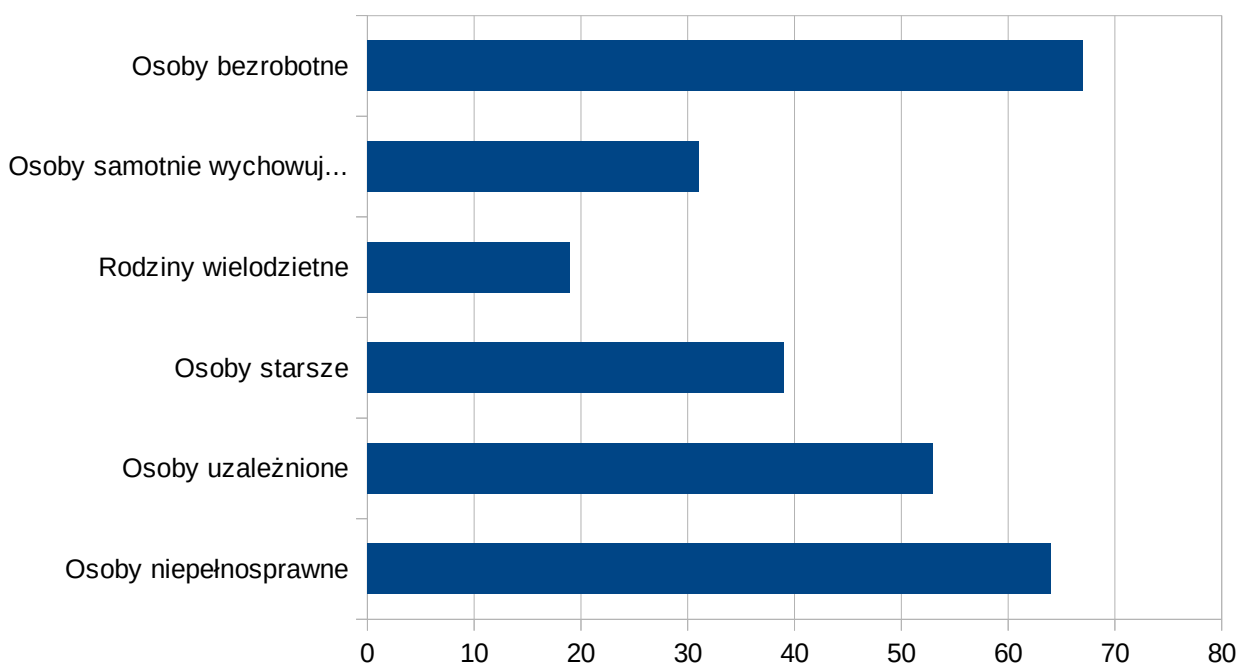

TABELA 28. PYTANIE 9. PROSZĘ WSKAZAĆ 5 PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH, KTÓRE PANA/I ZADANIEM MAJĄ NAJWIĘKSZE NATĘŻENIE W GMINIE MOCHOWO.

Główne problemy społeczne w Gminie Mochowo	Ilość odpowiedzi
Bezrobocie	95
Ubóstwo	68
Alkoholizm	72
Narkomania	8
Przemoc psychiczna i/lub fizyczna	35
Niepełnosprawność	40
Długotrwała lub ciężka choroba	55
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	42
Bezdomność	2
Problemy mieszkaniowe	37

Przestępczość	3
Uzależnienia – hazard, gry komputerowe	8
Cyberprzemoc	4

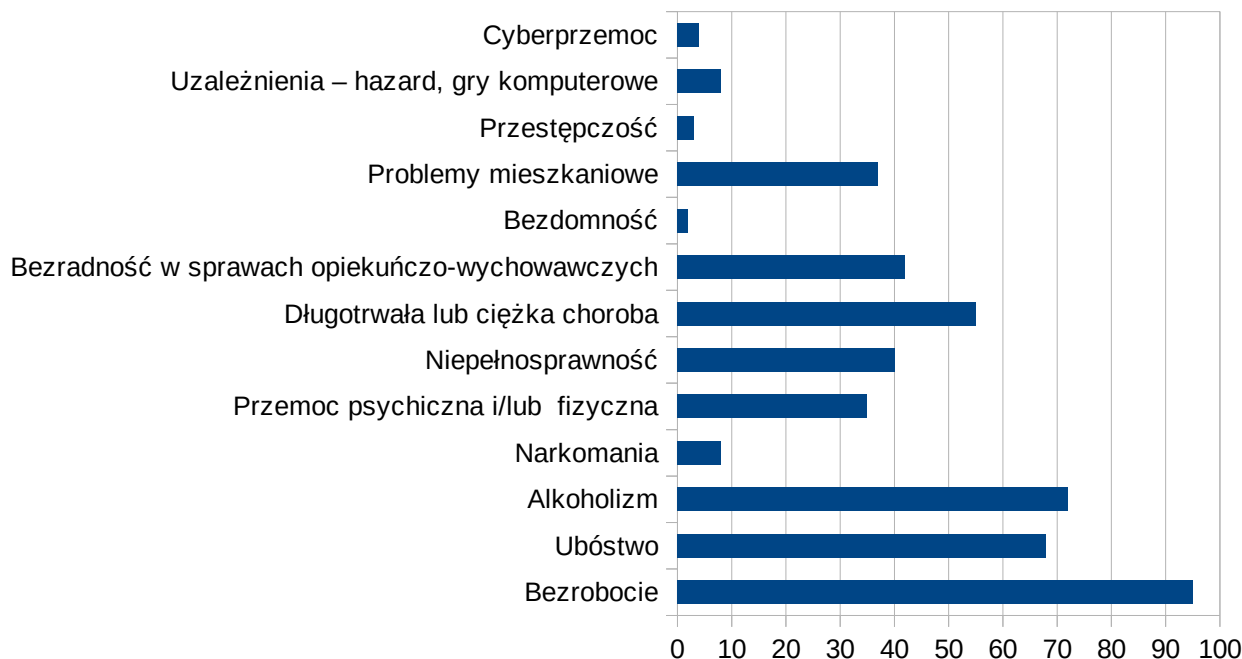

TABELA 29. PYTANIE 10. PROSZĘ WSKAZAĆ WŁASNE POMYSŁY NA MOŻLIWE SPOSOBY ROZWIĄZANIA WYBRANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH?

Propozycja działań zaradczych na problemy społeczne w Gminie Mochowo	Ilość odpowiedzi
Tworzenie nowych miejsc pracy	42
Inwestycje w infrastrukturę drogową i komunikacyjną	14
Terapie dla uzależnionych, poradnictwo specjalistyczne psychologa	21
Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych (w tym edukacja seksualna)	9
Kursy i szkolenie, dające możliwość zdobycia nowych kwalifikacji, przekwalifikowania	6
Tworzenie mieszkań socjalnych	6
Oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży	4
Prace interwencyjne dla świadczeniobiorców pomocy społecznej	12
Większa kontrola nad osobami otrzymującymi pomoc społeczną	5
Otwarcie żłobka i/lub wydłużenie pracy przedszkoli, żeby umożliwić rodzicom godzenie obowiązków rodzinnych z pracą zawodową	5
Szerszy dostęp do lekarzy specjalistów i rehabilitacji usprawniającej	3
Zmiany personalne wśród polityków gminnych	2

TABELA 30. PYTANIE 11. CZY SĄ JAKIEŚ KWESTIE, KTÓRYCH PANA(I) ZDANIEM NIE PORUSZONO W NINIEJSZEJ ANKIECIE, A MAJĄ WPŁYW NA OCENĘ SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY MOCHOWO?

Pozostałe kwestie, mające wpływ na sytuację społeczną w Gminie Mochowo	Ilość odpowiedzi
Problem z dojazdami do pracy, brak połączeń komunikacyjnych	18
Brak wsparcia małych wsi	2
Brak działań na rzecz integracji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami	3
Brak kontroli nad rodzinami patologicznymi, żyjącymi z zasiłków OPS i 500+, które niewłaściwie wykonują obowiązki opiekuńczo-wychowawcze	3
Rosnąca roszczeniowość beneficjentów pomocy społecznej	2
Ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej	3
Brak sprawiedliwych zasad konkurencji na rynku pracy	2
Przyznawanie pomocy w formie rzeczowej a nie finansowej	12

W okresie od 15 lutego do 15 marca 2021 r. została przeprowadzona ankieta badająca opinie mieszkańców Gminy Mochowo na temat występujących problemów. Anonimową ankietę udostępniono w wersji elektronicznej na stronie BIP Urzędu Gminy w Mochowie oraz na profilu społecznościowym Wójta Gminy Mochowo.

W rezultacie w badaniu udział wzięło 113 mieszkańców.

Ankietowani stanowili grupę reprezentującą mieszkańców Gminy Mochowo w każdym przedziale wiekowym, w każdej formie aktywności zawodowej oraz o różnych poziomach wykształcenia:

- 74,3% ankietowanych stanowiły kobiety;
- 55,8% ankietowanych stanowiły osoby w wieku 26-45 lat;
- 73,4% ankietowanych stanowiły osoby z wykształceniem średnim i wyższym;
- 36,3% ankietowanych stanowiły osoby bezrobotne, a 25,7% osoby aktywne zawodowo;
- 46% ankietowanych sprawuje opiekę nad dziećmi lub innymi osobami zależnymi;
- 32,7% ankietowanych korzysta z pomocy społecznej;
- 12,4% ankietowanych działa w organizacji pozarządowej;

- Ankietowani wskazali, że osobami najbardziej zagrożonymi wykluczeniem społecznym są: osoby bezrobotne, osoby niepełnosprawne, osoby uzależnione;
- Ankietowani wskazali, że problemy społeczne o największym natężeniu w Gminie Mochowo to: bezrobocie, alkoholizm, ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych;
- Wśród pomysłów na możliwe sposoby rozwiązania wybranych problemów społecznych ankietowani wskazali najczęściej: potrzebę tworzenia nowych miejsc pracy, terapie dla uzależnionych, poradnictwo specjalistyczne, inwestycje w infrastrukturę drogową i komunikacyjną, prace interwencyjne dla świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- Ankietowani wskazali, że dodatkowe kwestie, mające wpływ na ocenę sytuacji bytowej mieszkańców Gminy Mochowo to: problem z dojazdami do pracy, brak połączeń komunikacyjnych, przyznawanie pomocy w formie rzeczowej a nie finansowej.

Dzięki tak dobranej grupie respondentów został uzyskany pogląd na aktualne problemy, z jakim borykają się mieszkańcy wszystkich grup społecznych. Każda osoba miała możliwość wypowiedzenia się co do istniejących problemów społecznych, jak również miała możliwość naświetlenia problemów ukrytych, które utrudniają prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie (dwa pytania otwarte).

V. Prognoza zmian w zakresie objętym SRPS.

Wstępem do prognozy zmian w zakresie problemów społecznych Gminy Mochowo będzie dokonanie analizy SWOT.

Analiza SWOT jest jedną z najprostszych i najczęściej stosowanych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: Strengths (silne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- SZANSE - to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiać występujące negatywne zjawiska.
- ZAGROŻENIA - to wszystkie zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.
- MOCNE STRONY - to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym) jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).
- SŁABE STRONY - to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania gminy, bądź jej poszczególnych elementów.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Poniżej przedstawiono dwie tabele analizy SWOT. W jednej prezentowane są mocne i słabe strony Gminy Mochowo, w drugiej zaś szanse i zagrożenia. Z uwagi na materię opracowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabelach ograniczono do sfer mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 31. Analiza SWOT dot. Gminy Mochowo

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• zapewniony dostęp do podstawowej służby zdrowia; • dobrze funkcjonujący system oświaty; • rozwój przedsiębiorczości na terenie Gminy; • działalność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych udzielających świadczeń w zakresie pomocy społecznej; • dobra współpraca GOPS z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy społecznej; • kompetentne i sprawne działanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mochowie; • realizacja programów wsparcia w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu; • brak zjawiska bezdomności mieszkańców Gminy; • funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	• brak ośrodka kultury i sportu w Gminie, • niepokojąco wysokie wskaźniki bezrobocia na terenie Gminy, zwłaszcza w grupie osób młodych; • wzrost bezrobocia na terenie Gminy; • wysoki odsetek osób dotkniętych ubóstwem; • niski poziom wykształcenia mieszkańców, zwłaszcza osób bezrobotnych; • brak faktycznych danych na temat osób uzależnionych od narkotyków; • wzrost poziomu przestępczości;
SZANSE	ZAGROŻENIA
• korzystne połączenia komunikacyjne i bliskość miasta powiatowego Sierpc, co umożliwia korzystanie z usług oferowanych w mieście; • rosnący poziom wykształcenia mieszkańców Gminy; • wyhamowanie negatywnych trendów dotyczących migracji oraz wzrost liczby urodzeń spowodowanych prorodziną polityką państwa; • dotacje z Unii Europejskiej przyznawane w ramach funduszy pomocowych; • utrzymanie się pozytywnych trendów dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców; • efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej, koordynacja tych działań.	• zmniejszanie się liczby mieszkańców Gminy; • negatywne trendy demograficzne (w tym starzenie się społeczeństwa); • ujemne saldo migracji na terenie Gminy; • odpływ najbardziej przedsiębiorczych i wykształconych osób z terenu gminy; • utrudnienia organizacyjne w dostępie do środków pomocowych UE, brak wystarczających środków na „wkład własny”; • dalsze pogarszanie opłacalności produkcji rolnej i ubożenie mieszkańców; • rozwarstwianie się społeczeństwa, podział na biednych i bogatych; • obniżanie dostępności podstawowych usług zdrowotnych finansowanych w ramach NFZ; • powiększanie się obszarów patologii społecznych, pojawianie się nowych zagrożeń (narkomania, cyberprzemoc);

	• bierność i pasywność osób objętych pomocą społeczną, nasilanie się postaw roszczeniowych.

Ankietowani wskazali, że problemy społeczne o największym natężeniu w Gminie Mochowo to: bezrobocie, alkoholizm, ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Wskazane problemy są tożsame z najczęściej występującymi powodami przyznania pomocy społecznej.

W 2020 r. GOPS w Mochowie udzielił wsparcia:

- Z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na rzecz 583 osób w 126 rodzinach;
- Z powodu bezrobocia na rzecz 362 osób w 135 rodzinach;
- Z powodu ubóstwa na rzecz 179 osób w 75 rodzinach;
- Z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na rzecz 152 osób w 56 rodzinach;
- Z powodu niepełnosprawności na rzecz 119 osób w 49 rodzinach.

Omówimy teraz uwarunkowania, najczęściej występujących w naszej Gminie problemów społecznych i dokonamy prognozy zmian, jakie mogą nas w tym zakresie czekać w przyszłości.

UBÓSTWO

Ubóstwo to stan uwarunkowany najczęściej niewystarczającą wysokością dochodów, powodujący brak możliwości zaspokojenia stosownych do sytuacji jednostki potrzeb i zagrażający (w przypadku dłuższego okresu utrzymywania się) wykluczeniem społecznym.

Tym samym ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostka czy grupa odczuwa brak dostatecznych środków do życia, a w związku z tym nie ma zaspokojonych podstawowych potrzeb. tj.: żywność, opał, schronienie, leki, leczenie i odzież. Należy zauważyć, iż ubóstwo nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji finansowej rodzin, lecz ma trwały charakter.

Za główne przyczyny ubóstwa uznaje się:

- alkoholizm,
- brak chęci do pracy,

- bierność zawodowa,
- brak miejsc pracy,
- wielodzietność,
- wyuczona bezradność,
- postawa roszczeniowa,
- niskie kwalifikacje i kompetencje zawodowe.

Charakterystyka poziomów intensywności problemu społecznego:

Zaproponowany poniżej trójkopodział jest wstępem do zmiany postrzegania problemów społecznych oraz przejścia z działań interwencyjnych na rzecz działań aktywizujących, przypisanych konkretnym grupom potrzebujących w zależności od poziomu dotykającego ich problemu.

Poziom niski (1)

Ubóstwo dochodowe, płytkie, wyrażające się w braku możliwości zaspokojenia bieżących potrzeb gospodarstwa domowego.

Poziom średni (2)

Utrwalone ubóstwo dochodowe, wyrażające się niskim dochodem oraz np. złymi warunkami mieszkaniowymi lub niedostatecznym wyposażeniem gospodarstwa domowego, ograniczoną konsumpcją i ograniczonym udziałem w życiu społeczności lokalnej (np. brak możliwości opłacenia dziecku wyjazdu na wycieczkę szkolną lub wypoczynku wakacyjnego); narażenie na zjawiska patologii społecznej w wymiarze indywidualnym i grupowym (rodzinnym). Brak umiejętności samodzielnej poprawy sytuacji. Zagrożenie wykluczeniem społecznym.

Poziom wysoki (3)

Trwałe ubóstwo dochodowe, stała ekspozycja na zjawiska patologii społecznej w wymiarze indywidualnym i grupowym (rodzinnym); zagrożenie bezdomnością, złe warunki mieszkaniowe, zła sytuacja rodzinna, pogarszający się stan zdrowia przy niskim poziomie higieny zdrowotnej. Brak prób samodzielnej poprawy sytuacji. Podleganie procesom wykluczenia społecznego.

Prognoza i rekomendacje:

- Tworzenie i rozwój działań mających na celu zwiększenie szans na trwały wzrost dochodów ubogich gospodarstw domowych;
- Rozwój usług integracji społecznej i zawodowej;
- Tworzenie i rozwój systemu opieki nad osobami niesamodzielnymi/zależnymi (osoby starsze, niepełnosprawne, dzieci) umożliwiającego aktywizację zawodową opiekunów;
- Aktywizacja społeczna i zawodowa osób starszych i niepełnosprawnych;
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami na rzecz aktywnej integracji;
- Rozwój podmiotów ekonomii społecznej.

Podjęcie działań w zakresie ograniczania zjawiska ubóstwa i jego skutków oraz prowadzenie aktywnej polityki społecznej jest założeniem projektów i już przyjętych programów strategicznych na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym. Poza skutkami ekonomicznymi dla rodziny bardzo niebezpieczne są konsekwencje w sferze emocjonalnej. Rodziny ubogie czują się wykluczone ze społeczeństwa, biernie. Charakterystyczne dla wielu rodzin staje się tzw. „dziedziczenie biedy”, powodujące w dłuższej perspektywie czasu tzw. „uzależnienie od pomocy społecznej”.

Jednym z istotnych działań jest rozbudzenie aktywności osób i rodzin dotkniętych tym problemem, poprzez zainteresowanie ich udziałem w gospodarce rynkowej, rozbudzenie potrzeby ustawicznego kształcenia, walkę z patologią i wykluczeniem społecznym, a nade wszystko wzmacnianie i odbudowywanie roli rodziny. W tym celu konieczna wydaje się zmiana świadomości społecznej, wzmacnianie inicjatyw w zakresie kształtowania i wychowania oraz stworzenia warunków komunikacji społecznej.

BEZROBOCIE

W ujęciu podmiotowym, bezrobocie oznacza stan bezczynności zawodowej osób zdolnych do pracy i zgłaszających gotowość jej podjęcia. Konsekwencjami bezrobocia dla społeczeństwa są: znaczne koszty świadczeń na rzecz osób bezrobotnych, które obciążają budżet państwa, samorządu lokalnego i często powodują wzrost podatków, obniżenie popytu na towary i usługi. Bezrobocie wywiera także piętno w codziennym funkcjonowaniu osób

bezrobotnych, przede wszystkim powoduje pogorszenie standardu życia w związku z czym rośnie poczucie bezsilności, beznadziejności, niepewność prowadzące często do izolacji społecznej, problemów rodzinnych oraz zdrowotnych.

O szansach wyjścia z bezrobocia w dużym stopniu decyduje poziom wykształcenia i przygotowania zawodowego. Trudna sytuacja na rynku pracy implikuje zarazem trudną sytuację finansową tych osób, ponieważ zdecydowana większość nie posiada prawa do zasiłku dla bezrobotnych. Pomimo swej odmienności, bezrobocie istniejące na obszarach wiejskich jest ściśle powiązane z deficytem miejsc pracy w regionach miejskich. Bezrobocie na terenach wiejskich wzrasta wraz ze zwiększaniem się liczby bezrobotnych w miastach. Sądzić należy, że zła sytuacja na miejskich rynkach pracy wpływa na bezrobocie wiejskie.

W najgorszej sytuacji (ze wszystkich grup ludności w gminie Mochowo) znajdują się wiejska ludność nierolnicza (bezrolna). Dotknęły ją bowiem wszystkie negatywne skutki transformacji. Duża część tej ludności ulega procesowi marginalizacji i „społecznemu odrzuceniu”.

Charakterystyka poziomów intensywności problemu społecznego:

Poziom niski (1):

Osoba bezrobotna, czyli niepracująca, aktywnie poszukująca zatrudnienia w ciągu ostatniego miesiąca oraz gotowa podjąć pracę w ciągu najbliższych dwóch tygodni. Nie występuje efekt zniechęcenia bezskutecznym poszukiwaniem zatrudnienia.

Poziom średni (2):

Osoba zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotna stosująca głównie bierne metody poszukiwania zatrudnienia. Osoba bezrobotna średnio-okresowo. Osoba doświadczająca „pułapki bezrobocia”.

Poziom wysoki (3):

Osoba pozostająca bez pracy długookresowo, zniechęcona poszukiwaniem zatrudnienia. Nie pracuje od co najmniej dwóch lat. Nie współpracuje ze służbami zatrudnienia. Osoba doświadczająca „pułapki bierności”.

Ważnym zagadnieniem jest zjawisko tzw. „szarej strefy”, czyli pracy najemnej, bez nawiązywania stosunku pracy pomiędzy pracodawcą, a pracownikiem. Z tytułu wykonywania pracy nie rejestrowanej, pracownik nie uzyskuje ubezpieczenia społecznego, okres wykonywania tej pracy nie jest również zaliczany przez ZUS jako okres składkowy, a pracodawca nie odprowadza na konto ZUS i Funduszu Pracy odpowiednich sum z tytułu wypłaconego wynagrodzenia oraz nie odprowadzany jest podatek. Praca w „szarej strefie” jest to praca na własny rachunek, ma charakter doraźny, czasowy. Dane GUS wskazują, że najwięcej osób pracujących „szarej strefie” wykonuje pracę w usługach budowlanych (30,4 % ogółu pracujących w „szarej strefie”) i przy pracach ogrodniczo – rolnych (20,6 %), a następnie w tzw. usługach sąsiedzkich (17,3%) oraz w handlu (5,8%). W wyżej wymienionych czterech działach pracowało 75 % wykonujących pracę niezarejestrowaną.

Szara strefa przynosi wiele strat gospodarce, gdyż nie wpływają podatki i nie są odprowadzane składki na ubezpieczenie społeczne, co uniemożliwia zabezpieczenie ludzi przed skutkami wypadków losowych i na starość. Dużym atutem niwelowania szarej strefy jest propagowanie podejmowania własnej działalności gospodarczej. Daje to, bowiem możliwość nie tylko wszelkich ubezpieczeń wymaganych prawem, ale i ubiegania się o różnego typu dofinansowania na rozwój działalności, możliwość zatrudnienia kogoś z najbliższego otoczenia, dając mu również pełne prawa pracownicze.

ALKOHOLIZM

Kolejną z grup dysfunkcyjnych, która objęta jest wsparciem ze strony systemu pomocy społecznej, stanowią osoby uzależnione od alkoholu. Nadużywanie napojów alkoholowych stanowi dziś bezsprzecznie jeden z najpoważniejszych problemów. Zjawisko to stwarza problem złożony i trudny do przezwyciężenia dla wielu mieszkańców i nie zależy od płci, wieku ani poziomu wykształcenia. Jego rozmiar i niszczycielskie działanie daje się zaobserwować wśród klientów pomocy społecznej.

Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat, niepokojącym jest jednak fakt wzrastania liczby osób uzależnionych od alkoholu i obniżania wieku pierwszego z nim kontaktu.

W rodzinach, które objęte są pomocą socjalną pracownicy dość często obserwują stwarzanie sytuacji sprzyjających picciu alkoholu, stosowanie zachęty do jego spożywania i przedstawianie łatwości jego zdobywania. Szczęólnego znaczenia w tych rodzinach nabiera wzorzec picia alkoholu i niekorzystny wpływ rozbieżności między zachowaniem rodziców a wymaganiami stawianymi wobec dziecka, co do spożywania alkoholu, brak kontroli ze strony rodziców i stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych. W wielu środowiskach daje się zauważyć zjawisko "dziedziczenia" alkoholizmu. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i zdrowotne. Alkoholizm to częsta przyczyna interwencji sądu w sprawy opiekuńczo – wychowawcze.

Praca z tak zaburzonymi klientami jest bardzo trudna, długotrwała i często skazana na niepowodzenie. Z pomocą w pracy z osobami uzależnionymi pracownikom socjalnym przychodzi Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Osoby uzależnione kierowane są na badania w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, gdzie najczęściej Sąd Rodzinny wydaje wobec nich postanowienie o konieczności leczenia odwykowego. Poza tym osoby uzależnione mogą same dobrowolnie zgłaszać się na leczenie odwykowe do Poradni Leczenia Uzależnień w Sierpcu. Są tam zatrudnieni psychoterapeuci, prowadzona jest wstępna diagnoza i rozmowy motywujące do leczenia odwykowego oraz grupa wsparcia dla osób uzależnionych.

W 2020 r. liczba rodzin objętych pomocą finansową z powodu alkoholizmu to 4 jednoosobowe gospodarstwa domowe.

Alkoholizm jako kwestia społeczna jest ściśle związana z innymi problemami społecznymi. Generuje duże koszty zarówno społeczne jak i finansowe na szczeblu gminnym, powiatowym, wojewódzkim i krajowym. Dotychczas nie ma szybkich i skutecznych metod zwalczania tego problemu. Do zadań obowiązkowych własnych każdego samorządu gminy należy opracowanie i realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w którym określone są działania w zakresie profilaktyki alkoholowej.

W Gminie Mochowo została powołana Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jest zatrudniony psychoterapeuta, realizowane są programy profilaktyczne w szkołach.

Najmniej skutecznym działaniem jest kierowanie osób uzależnionych na przymusowe leczenie odwykowe. Postanowienia Sądu Rodzinnego określające konieczność leczenia odwykowego często są mało realne do wykonania ze względu na niechęć osób uzależnionych do leczenia. Sama liczba osób korzystająca ze wsparcia GOPS w Mochowie z powodu uzależnienia nie pokazuje skali problemu ze względu na jego złożoność. Należy wziąć pod uwagę: liczbę interwencji policji w sprawie sprawców przemocy pod wpływem alkoholu, liczbę rodzin bezradnych wychowawczo z powodu uzależnienia opiekunów, długotrwałe choroby, ubóstwo, bezrobocie, przestępczość pod wpływem alkoholu.

Charakterystyka poziomów intensywności problemu społecznego:

Poziom niski (1)

Okresowe używanie środków psychoaktywnych i alkoholu. Wzrost tolerancji i ochoty na używki. Nie występują skumulowane szkody, ale mogą mieć miejsce zdarzenia, które skutkują określonymi konsekwencjami zdrowotnymi, społecznymi, itp. (szczególnie w odniesieniu do młodzieży). Osoba potrafi pełnić określone role społeczne.

Poziom średni (2)

Nadużywanie środków psychoaktywnych i alkoholu. Występują trudności z pełnieniem określonych ról społecznych, zagrożenie stabilności zawodowej. Zaniechywanie rodziny, konflikty domowe, pogłębiające się uzależnienie psychiczne i fizyczne, pojawiające się szkody zdrowotne. Stan wymagający zaangażowania służb, terapeuty. Osoba traci role społeczne.

Poziom wysoki (3)

Uzależnienie od środków psychoaktywnych i alkoholu. Picie lub branie stanowią dominujący wymiar funkcjonowania jednostki i skutkują niemożnością wypełniania podstawowych ról społecznych. Zalecana terapia stacjonarna lub ambulatoryjna. Może występować zerwanie więzi społecznych.

Prognoza i rekomendacje:

Z analizy SWOT wynika, że należy wzmocnić działania profilaktyczne, kierowane do dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym, kreować zdrowy styl życia bez uzależnień, wzmocniać rolę liderów młodzieżowych w środowiskach rówieśniczych. Alkoholizm to poważny problem,

który wymaga kontynuacji dotychczas prowadzonych działań wśród mieszkańców gminy Mochowo. Problem przemocy w rodzinie bardzo często związany jest z uzależnieniami. Działania w tym zakresie są trudne, ze względu na problemy z ich zdiagnozowaniem i leczeniem.

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO- WYCHOWAWCZYCH

Główne przyczyny niewydolności opiekuńczo-wychowawczej rodzin to:

- wyuczona bezradność
- ubóstwo,
- alkoholizm,
- przemoc,
- brak pozytywnych wzorców w rodzinach i wsparcia społecznego.

Wszystkie te elementy oddziałują negatywnie na psychikę człowieka, prowadzą do nerwicy, depresji. Obniżenie nastroju wpływa niekorzystnie nie tylko na samopoczucie, ale także na stosunki z otoczeniem, wydajność w pracy. Osłabiony psychicznie człowiek nie radzi sobie w podstawowych sprawach związanych z opieką i wychowaniem dzieci. Dzieci z takich rodzin zazwyczaj są zaniedbane, cechuje je brak pewności siebie, są mniej ambitne i gorzej przystosowane do życia w społeczeństwie, a nierzadko agresja staje się sposobem na przełamanie trudności - często pozostają w konflikcie z prawem. Zmianę tej sytuacji wśród mieszkańców naszej gminy, poprawić może plan profilaktyki - przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Osoby ze schorzeniami cywilizacyjnymi, do których należą także depresje czy nerwice powinny mieć łatwiejszy dostęp do informacji na ich temat i ewentualnego leczenia tych schorzeń, w zależności od potrzeb: farmakologicznego, terapeutycznego. To ostatnie jest trudniejsze w realizacji, ale dużo bardziej efektywne. Dużym powodzeniem cieszą się terapie z zastosowaniem technik relaksacyjnych. Realizacja tego zadania jest jednak trudna, wymaga nakładu środków finansowych, zatrudnienia odpowiednio wykwalifikowanej kadry pracowników, a przede wszystkim zrozumienia problemu przez osoby, których ten problem dotyczy.

Problemem pośrednim jest też niewydolność wychowawcza. Szybkie tempo życia, niewystarczająca ilość czasu poświęcona dzieciom oraz brak elementarnej wiedzy na temat wychowania prowadzą do frustracji, braku porozumienia i kryzysu rodziny. Jak najbardziej wskazana jest aktywizacja rodziny we wspólne spędzanie czasu wolnego, tak by czas z dzieckiem nie był tylko obowiązkiem, ale też czasem własnego rozwoju i poznawania najbliższych osób.

DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA, NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Jako główne czynniki powodujące problemy związane z chorobami i wynikającą z tego niepełnosprawnością należy wyliczyć:

- zły stan zdrowia,
- ubóstwo (brak środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych),
- zbyt mały i trudny dostęp do rehabilitacji, długi okres oczekiwania,
- małe nakłady na profilaktykę zdrowia
- brak zachowań prozdrowotnych.

Przewlekła choroba i inwalidztwo stawiają człowieka w nowej sytuacji, zmieniającej aspekty jego wcześniejszego funkcjonowania. Pojęcie niepełnosprawności i przewlekłej choroby nie są całkowicie jednoznaczne ani też od siebie oddzielone. Człowiek stając się osobą niepełnosprawną nie traci żadnego ze swych praw ludzkich. Akceptacja własnego inwalidztwa jest mechanizmem psychologicznym i dokonuje się stopniowo, ale jest konieczna do prawidłowego funkcjonowania w środowisku, do realizacji zamierzonych planów życiowych, zawodowych, do spełnienia się w określonych rolach społecznych. Głównym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy jest kształtowanie społeczeństwa otwartego na wszystkie potrzeby społeczne. Opiera się ona na poszanowaniu różnic indywidualnych, uwzględnia potrzebę nowego podejścia do kwestii niepełnosprawności, koncentrującego się na rozpoznaniu i usunięciu barier, które utrudniają lub wręcz uniemożliwiają osobom z niepełnosprawnością osiągnięcie równych szans i uczestnictwo we wszystkich dziedzinach życia.

Niepełnosprawni są mniej widocznymi na rynku pracy, rzadziej korzystają z dostępu do dóbr kultury, wiedzy czy rekreacji, utrudniony jest też dostęp do ośrodka zdrowia, rzadziej też i ile w ogóle aktywnie włączają się w realizację własnych zainteresowań, hobby, szczególnie jeśli wymaga tego wyjście na zewnątrz i otwarcie się na społeczność, dlatego też nieocenionym jest tutaj wsparcie z zewnątrz.

Osoby cierpiące są bardziej wrażliwe tak na krytykę, jak i w zwykłych relacjach międzyludzkich. Szczególnie dotyczy to osób starszych, one niosą ciężar własnej niedołężności wynikającej z racji wieku. Problemy dotyczą nie tylko zdrowia, ale i zakresu usług medycznych, braku kontaktów z innymi (osobami starszymi, ale i młodzieżą), braku lub niewystarczającej oferty spędzania czasu wolnego przez te osoby a przede wszystkim poczucia bycia potrzebnym. Dlatego też działania włączające wolontariuszy, osoby młode, instytucje i organizacje pozarządowe powinny być wielozakresowe i systematyczne, zgodne z wymienionymi poniżej sposobami rozwiązywania problemów osób starszych.

CELE STRATEGICZNE PROGNOZOWANYCH ZMIAN

Wiadomości zestawione w części diagnostycznej strategii dają podstawę określenia celu głównego Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mochowo na lata 2021-2027. Przedstawiony cel główny, czyli najbardziej ogólny długookresowy cel nadrzędny, którego realizacji podporządkowane są proponowane cele strategiczne.

Cel główny ma pełnić przede wszystkim funkcję informacyjną i motywacyjną.

CEL GŁÓWNY

Stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia zapewniającego godne warunki do życia i rozwoju mieszkańców Gminy Mochowo poprzez działania aktywizujące, interwencyjne i prewencyjne.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Mochowo.
2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Gminy Mochowo dotkniętych ubóstwem.

3. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób chorych i niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.
4. Zahamowanie zjawiska uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz łagodzenie jego skutków.
5. Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja.

Tabela 32. Cele strategiczne dla SRPS Gminy Mochowo na lata 2021-2027.

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań
<u>Cel strategiczny 1.</u> Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Mochowo.	1.1. Organizowanie projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu (m.in. szkoleń dla bezrobotnych, przekwalifikowania, pomoc w otwieraniu własnej działalności gospodarczej). 1.2. Organizowanie wspólnie z PUP w Sierpcu zatrudnienia dla osób długotrwale bezrobotnych w ramach prac społecznie użytecznych. 1.3. Organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych. 1.4. Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.
<u>Cel strategiczny 2.</u> Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Gminy Mochowo dotkniętych ubóstwem.	2.1. Udzielanie pomocy materialnej rodzinom ubogim. 2.2. Zatrudnienie asystenta rodziny w rodzinach z dysfunkcjami opiekuńczo-wychowawczymi. 2.3. Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w nabywaniu nowych kwalifikacji, kompetencji zawodowych i społecznych. 2.4. Włączenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do aktywnych form wsparcia prowadzonych przez GOPS w Mochowie.
<u>Cel strategiczny 3.</u> Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób chorych i niepełnosprawnych	3.1. Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi. 3.2. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej. 3.3. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.

w społeczności lokalnej.	3.4. Udzielenie wsparcia finansowego rodzinom z chorą/niepełnosprawną osobą. 3.5. Zapewnienie dostępu do rehabilitacji. 3.6. Zapewnienie aktywnego udziału osobom chorym / niepełnosprawnym w życiu kulturalno-społecznym Gminy.
<u>Cel strategiczny 4.</u> Zahamowanie zjawiska uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz łagodzenie jego skutków.	4.1. Zapewnienie dzieciom ochrony przed skutkami alkoholizmu rodziców. 4.2. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia od alkoholu i narkotyków. 4.3. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków i współuzależnionych. 4.4. Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz rodzin, w których istnieje problem alkoholizmu lub narkomanii jednego z członków. 4.5. Wspieranie działalności instytucji i stowarzyszeń prowadzonej w zakresie rozwiązywania problemu alkoholizmu i narkomanii.
<u>Cel strategiczny 5.</u> Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja.	5.1. Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych. 5.2. Zwiększenie udziału osób starszych w rekreacji, kulturze i wypoczynku. 5.3. Dostosowanie systemu opieki zdrowotnej do potrzeb osób starszych. 5.4. Rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.

PROGNOZA W ZAKRESIE ZJAWISK SPOŁECZNYCH

Prognoza liczby ludności dla powiatu sierpeckiego, którego częścią jest Gmina Mochowo została przedstawiana w poniższej tabeli. Opracowanie sporządzono na podstawie prognozy Głównego Urzędu Statystycznego dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035.

Tabela 33. Prognoza liczby mieszkańców powiatu sierpeckiego w roku 2021 i 2027.

Wiek	Ogółem			Miasto			Wieś		
	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K
ROK 2021									
Ogółem	50007	24720	25287	19017	9027	9990	30990	15693	15297
0-2	1521	781	740	543	278	265	978	503	475
3-6	2140	1100	1040	798	406	392	1342	694	648
7-12	3342	1707	1635	1293	649	644	2049	1058	991
13-15	1614	814	800	612	304	308	1002	510	492
16-18	1553	816	737	602	316	286	951	500	451
18	548	299	249	215	117	98	333	182	151
19-24	3303	1771	1532	990	517	473	2313	1254	1059
0-17	9622	4919	4703	3633	1836	1797	5989	3083	2906
18-59/64	29268	16052	13216	10713	5707	5006	18555	10345	8210
18-44	17807	9460	8347	6702	3442	3260	11105	6018	5087
45-59/64	11461	6592	4869	4011	2265	1746	7450	4327	3123
60+/65+	11117	3749	7368	4671	1484	3187	6446	2265	4181
0-14	8096	4149	3947	3046	1544	1502	5050	2605	2445
15-59	29071	15099	13972	10688	5387	5301	18383	9712	8671
60+	12840	5472	7368	5283	2096	3187	7557	3376	4181
15-64	32605	16822	15783	12118	5999	6119	20487	10823	9664
65+	9306	3749	5557	3853	1484	2369	5453	2265	3188
75+	3634	1196	2438	1302	419	883	2332	777	1555
80+	2228	674	1554	766	229	537	1462	445	1017
85+	1087	295	792	391	108	283	696	187	509
15-49	X	X	10689	X	X	4163	X	X	6526

Wiek	Ogółem	M	K	Miasto	M	K	Wieś	M	K
ROK 2027									
Ogółem	47810	23724	24086	18932	9000	9932	28878	14724	14154
0-2	1220	627	593	467	239	228	753	388	365
3-6	1799	926	873	709	361	348	1090	565	525
7-12	3086	1577	1509	1248	628	620	1838	949	889
13-15	1649	842	807	652	332	320	997	510	487
16-18	1676	864	812	695	359	336	981	505	476
18	561	288	273	231	121	110	330	167	163
19-24	2768	1485	1283	1010	530	480	1758	955	803
0-17	8869	4548	4321	3540	1798	1742	5329	2750	2579
18-59/64	26764	14716	12048	10370	5491	4879	16394	9225	7169
18-44	15514	8286	7228	6010	3084	2926	9504	5202	4302
45-59/64	11250	6430	4820	4360	2407	1953	6890	4023	2867
60+/65+	12177	4460	7717	5022	1711	3311	7155	2749	4406
0-14	7201	3691	3510	2859	1449	1410	4342	2242	2100
15-59	26964	14105	12859	10598	5387	5211	16366	8718	7648
60+	13645	5928	7717	5475	2164	3311	8170	3764	4406
15-64	30008	15573	14435	11606	5840	5766	18402	9733	8669
65+	10601	4460	6141	4467	1711	2756	6134	2749	3385
75+	4502	1621	2881	1905	670	1235	2597	951	1646
80+	2241	699	1542	891	281	610	1350	418	932
85+	1123	306	817	420	117	303	703	189	514
15-49	X	X	9719	X	X	4021	X	X	5698

PROGNOZA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW

Struktura ludności według wieku będzie ulegać dynamicznym zmianom, praktycznie w całym prognozowanym okresie. Zmiany te są przede wszystkim konsekwencją demograficznego „falowania”, tj. pojawiania się na przemian wyżów i niżów demograficznych, których efekty nakładają się na siebie z różną siłą w różnych okresach, powodując bardziej widoczne zmiany w procesach dzietności i umieralności, natomiast w mniejszym stopniu oddziałują na tę strukturę zmiany w rozmiarach migracji zagranicznych definitywnych, czyli migracji na pobyt stały, a szczególnie emigracji.

Analiza danych zawartych w powyższej tabeli pozwala wysnuć wnioski, że liczba mieszkańców powiatu sierpeckiego w kolejnych latach będzie się zmniejszać.

Prognoza pokazuje, że w 2027 roku w porównaniu do roku 2021 nastąpi zmniejszenie o 2197 osób i dotyczyć będzie głównie obszarów wiejskich. Mieszkańców gmin wiejskich na terenie powiatu sierpeckiego będzie mniej o około 7%.

Prognozuje się, że spadki liczby ludności będą dotyczyć wszystkich kategorii wiekowych w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Zwiększy się jedynie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym 60+.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Biorąc pod uwagę prognozy liczby ludności na terenie Gminy Mochowo wynika, że liczba osób w wieku przedprodukcyjnym będzie się zmniejszała, nie przewiduje się wzrostu osób niepełnosprawnych. Jednakże analizując dotychczasowe dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych objętych pomocą GOPS w Mochowie należy zakładać, że na terenie Gminy może utrzymać się niewielka tendencja wzrostowa liczby osób niepełnosprawnych, która może wynikać z nasilającego się zjawiska chorób cywilizacyjnych oraz procesu starzenia się społeczeństwa.

UZALEŻNIENIA

Spożycie alkoholu stopniowo staje się sposobem na złagodzenie psychicznego cierpienia, a tym samym dominującym środkiem na pokonanie codziennych przeciwności i problemów.

Jedną z głównych przyczyn uzależnień są problemy materialne, będące konsekwencją bezrobocia. W związku z tym, że na terenie Gminy Mochowo prognozuje się wzrost poziomu bezrobocia, to należy również prognozować niewielki wzrost uzależnień (zwłaszcza od alkoholu).

UBÓSTWO

Podstawowym powodem ubóstwa jest bezrobocie. W związku z tym, że na terenie Gminy Mochowo prognozuje się w kolejnych latach wzrost bezrobocia, to należy również zakładać spadek dochodów własnych gospodarstw domowych, a tym samym spadek ich zamożności i wzrost ubóstwa.

PRZEMOC W RODZINIE

Do jednych z najczęstszych przyczyn przemocy w rodzinie zaraz po braku umiejętności panowania nad gniewem i złością, zalicza się uzależnienie od alkoholu. W związku z tym, że w kolejnych latach problem uzależnienia alkoholowego na terenie Gminy Mochowo prawdopodobnie będzie się pogłębiał należy zakładać, że istnieje prawdopodobieństwo nasilenia się również zjawiska przemocy w rodzinach.

WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ

Sprecyzowano cele strategiczne i cele operacyjne, wyznaczające kierunki niezbędnych działań dla zaradzenia prognozowanym problemom społecznym Gminy Mochowo. Pozostaje teraz określenie wskaźników za pomocą, których będzie można dokonywać oceny realizacji założonych celów.

Tabela 34. Wskaźniki realizacji celów operacyjnych SRPS dla Gminy Mochowo na lata 2021-2027.

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźnik realizacji działania
<u>Cel strategiczny 1.</u> Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Mochowo.	1.1. Organizowanie projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu (m.in. szkoleń dla bezrobotnych, przekwalifikowania, pomoc w otwieraniu własnej działalności gospodarczej).	• liczba zorganizowanych projektów, • liczba przeprowadzonych szkoleń dla osób bezrobotnych • liczba przekwalifikowanych osób bezrobotnych, • liczba osób bezrobotnych biorących udział w szkoleniach
	1.2. Organizowanie wspólnie z PUP w Sierpcu zatrudnienia dla osób długotrwale bezrobotnych w ramach prac społecznie użytecznych.	• liczba osób bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac społecznych
	1.3. Organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych.	• liczba osób bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych

	1.4. Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.	• liczba osób bezrobotnych, które znalazły zatrudnienie • liczba osób bezrobotnych, którym udzielono wsparcia w znalezieniu pracy
<u>Cel strategiczny 2.</u> Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Gminy Mochowo dotkniętych ubóstwem.	2.1. Udzielanie pomocy materialnej rodzinom z tytułu ubóstwa.	• liczba rodzin, którym udzielono wsparcia z tytułu ubóstwa • wysokość udzielonego wsparcia finansowego
	2.2. Zatrudnienie asystenta rodziny w rodzinach z dysfunkcjami opiekuńczo-wychowawczymi.	• liczba rodzin, które skorzystały z pomocy asystenta rodziny
	2.3. Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w nabywaniu nowych kwalifikacji, kompetencji zawodowych i społecznych.	• liczba osób objętych wsparciem • liczba osób, które nabyły nowe kwalifikacje i kompetencje zawodowe
	2.4. Włączenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do aktywnych form wsparcia prowadzonych przez GOPS w Mochowie.	• liczba osób objętych aktywnymi formami wsparcia
<u>Cel strategiczny 3.</u> Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.	3.1. Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi.	• liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego • liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego • liczba udzielonych porad psychologicznych
	3.2. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej.	• liczba obiektów użyteczności publicznej, w których zniesiono bariery architektoniczne

	3.3. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.	• liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach • liczba osób niepełnosprawnych, które uzyskały zatrudnienie w wyniku odbytych szkoleń
	3.4. Udzielenie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą.	• liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym udzielono wsparcia finansowego • wysokość udzielonego wsparcia finansowego
	3.5. Zapewnienie dostępu do rehabilitacji.	• liczba ofert w zakresie dostępu do rehabilitacji skierowanych do osób niepełnosprawnych przez Gminę
	3.6. Zapewnienie aktywnego udziału osobom niepełnosprawnym w życiu kulturalno-społecznym Gminy.	• liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w imprezach kulturalnych na terenie Gminy, • liczba imprez kulturalnych, w których udział mogą brać osoby niepełnosprawne
<u>Cel strategiczny 4.</u> Zahamowanie zjawiska uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz łagodzenie jego skutków.	4.1. Zapewnienie dzieciom ochrony przed skutkami alkoholizmu rodziców.	• liczba dzieci, którym udzielono pomocy z powodu alkoholizmu rodziców
	4.2. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia od alkoholu i narkotyków.	• liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia alkoholowego i narkotyków • liczba publikacji, materiałów informacyjnych • liczba uczestników przeprowadzonych działań profilaktycznych
	4.3. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.	• liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej

	4.4. Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz rodzin, w których istnieje problem alkoholizmu lub narkomanii jednego z członków.	• liczba udzielonych porad • liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, które skorzystały z porad punktu konsultacyjnego • liczba rodzin, w których istnieje problem alkoholizmu i uzależnienia od narkotyków jednego z członków, a którym udzielono pomocy
	4.5. Wspieranie działalności instytucji i stowarzyszeń prowadzonej w zakresie rozwiązywania problemu alkoholizmu i narkomanii.	• liczba instytucji i stowarzyszeń prowadzących działalność w zakresie rozwiązywania problemu alkoholizmu i narkomanii • liczba wspólnie zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie zwalczania alkoholizmu i narkomanii • wartość udzielonego wsparcia finansowego
<u>Cel strategiczny 5.</u> Zapewnienie profesjonalnego wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja.	5.1. Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych.	• liczba pielęgniarek środowiskowych • liczba mieszkań chronionych • liczba ośrodków oferujących pomoc osobom starszym
	5.2. Zwiększenie udziału osób starszych w rekreacji, kulturze i wypoczynku.	• liczba ofert kulturalnych skierowanych do osób starszych • liczba ofert w zakresie aktywnego wypoczynku skierowana do osób starszych
	5.3. Dostosowanie systemu opieki zdrowotnej do potrzeb osób starszych.	• liczba lekarzy udzielających pomocy osobom starszym
	5.4. Rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.	• liczba zgłoszonych wolontariuszy • liczba osób starszych, do których skierowano wolontariat.

BUDŻET

W ramach realizacji działań statutowych przewidywane jest pozyskiwanie w znacznym zakresie środków zewnętrznych, w tym działania partnerskie z organizacjami pozarządowymi. Na działania określone w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 środki finansowe będą pochodzić z:

- środki z budżetu samorządu gminy i powiatu;
- środki z budżetu samorządu województwa;
- środki z budżetu państwa;
- środki z funduszy krajowych (np. z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych) oraz - środki pozyskiwane z celowych programów realizowanych na szczeblu krajowym, np. z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- środki z budżetu Unii Europejskiej w ramach programów realizowanych w latach 2021-2027.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, brak długookresowych źródeł finansowania, a także wieloletnich dokumentów finansowych określających planowane wydatki gminy na bieżącą działalność. Czynnikiem utrudniającym szacowanie źródeł finansowania jest powstawanie dokumentów programowych nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027. Ponadto wysokość środków przeznaczonych na realizację Strategii będzie zależała także od stopnia zaangażowania różnych podmiotów – partnerów realizacji Strategii.

Zakłada się, że cele i działania określone w Strategii będą wyznaczały kierunki finansowania polityki społecznej gminy i będą uwzględniane przy konstruowaniu budżetu gminy w kolejnych latach. Zapisy dokumentu będą również podstawą starań o pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie określonych przedsięwzięć.

Pomoc społeczna

Istotną rolę wśród zadań własnych i zleconych Gminy odgrywa pomoc społeczna. Wydatki na to zadanie stanowią znaczącą, co do wielkości pozycję w budżecie Gminy.

Tabela 35. Wydatki na pomoc społeczną w Gminie Mochowo w latach 2015-2020.

Wyszczególnienie	2015	2017	2019	2020
Wydatki na pomoc społeczną	3 897 614,37	1 361 148,74	1 353 714,12	1 351 137,48
Wydatki ogółem z budżetu Gminy Mochowo w przeliczeniu na jednego mieszkańca	4 872,00	5 016,00	5 607,00	5 464,00

Dane zawarte w powyższej tabeli wskazują, że wydatki na pomoc społeczną maleją. Duży wpływ na ten stan rzeczy ma realizacja programu 500+ i wypłata świadczeń na rzecz rodzin, które nie są ujęte w tym dziale.

Rośnie udział środków własnych Gminy w ich finansowaniu, procentowo i w liczbach bezwzględnych. Oznaczało to dość znaczący, jak na tak krótki okres, spadek udziału środków Państwa w finansowaniu pomocy społecznej w Gminie przy rosnących jej kosztach.

Jednocześnie obserwujemy wzrost wydatków z budżetu gminy ogółem na 1 mieszkańca. W 2019 r. w Gminie Mochowo było to średnio 5.607,00 zł/rok (5.464,00 zł w 2020 roku), co jest wynikiem lepszym niż średnia powiatowa - 4.987,00 zł.

WDRAŻANIE

Narzędzie jakim jest SRPS mogło określane być mianem skutecznego – musi być logistycznie wdrażane w życie. Nie jest możliwym bowiem, aby wdrażanie dokumentu uwieńczone zostało sukcesem, bez wcześniejszego podziału prac, ze szczególnym uwzględnieniem wyznaczenia osoby na miejsce lidera, która będzie czuwała nad komunikacją i motywacją oraz kształtowała system pomocy w realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Biorąc pod uwagę powyższe, Koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mochowie. Będzie to podmiot odpowiedzialny nie tylko za proces wdrażania Strategii, ale także za jej monitoring i ewaluację.

Jako podstawowych partnerów w systemie wdrażania SRPS na chwilę obecną można wymienić:

- Powiatowy Urząd Pracy,
- Lokalne organizacje pozarządowe,
- Jednostki organizacyjne Gminy bezpośrednio zaangażowane w realizację zadań z zakresu pomocy społecznej.

Istnieje wiele definicji monitoringu wykorzystywanego przy wdrażaniu programów interwencji publicznej. Można zatem przyjąć na potrzeby niniejszej SPRS, że monitoring – jest to stwierdzenie przy wykorzystaniu wcześniej określonych wskaźników, faktycznego stanu rzeczy (postępów i skutków interwencji publicznej). Jest on prowadzony w sposób ciągły, co w praktyce oznacza regularne sprawdzanie postępów w określonych przedziałach czasowych. Na jego podstawie dokonuje się ocen – ewaluacji.

Mając wyżej przywołaną definicję na uwadze oraz rekomendacje dotyczące wdrażania SRPS, realizowany będzie system gromadzenia informacji statystycznych i finansowych. Informacje te powinny dotyczyć i stanowić skwantyfikowany (tj. wyrażony w liczbach) obraz warunków i stanu społecznego gminy oraz skuteczności przyjętych rozwiązań.

Ważnym elementem monitoringu będą wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych celów szczegółowych. Będą one monitorowane z wykorzystaniem obecnie funkcjonujących dokumentów sprawozdawczych w tym m.in. Oceny Zasobów Pomocy Społecznej, rocznego sprawozdania z działalności GOPS i innych.

Źródłem danych będą: dane statystyczne GUS, dane jednostek organizacyjnych Urzędu Gminy, dane Komendy Policji, PUP, dane ze sprawozdań PCPR, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz NGO.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku zmiany regulacji prawnych, bądź też narastania niektórych problemów społecznych.

Informacja na temat realizacji strategii będzie przygotowywana w formie raportu rocznego, który powstanie na podstawie sprawozdawczości prowadzonej przez GOPS. Raport

może zawierać również propozycje nowych rozwiązań bądź modyfikację dotychczasowych działań stosownie do zmieniających się potrzeb.

EWALUACJA

Nieodłącznym elementem procesu zarządzania utworzoną SRPS jest także ewaluacja skuteczności podejmowanych działań. Ewaluacja jak każde świadome działanie powinna spełniać określone funkcje. Takie stwierdzenie odnosi się również do zarządzania programami z zakresu interwencji publicznych. Do funkcji tych zaliczają się: poprawa planowania, poprawa wdrażania i kontroli jakości zarządzania interwencją publiczną, wzmocnienie odpowiedzialności, wspieranie procesów uczenia się, wzmacnianie partnerstwa pomiędzy uczestnikami realizowanego przedsięwzięcia.

Głównym zadaniem jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio z programem, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze publiczne.

Analiza będzie prowadzona m.in. w obszarach: ryzyka, bariery i nowe zagrożenia dla skutecznego i efektywnego wdrażania strategii. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu.

Ewaluacja będzie dokonywana w trakcie prac nad rocznym raportem z wdrażania strategii, który będzie corocznie w okresie obowiązywania strategii przekazany Radzie Gminy Mochowo. Wnioski z ewaluacji i rekomendacje na przyszłość będą stanowić podstawę do ewentualnej aktualizacji strategii.

VI. PODSUMOWANIE

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mochowo na lata 2021-2027 będzie miała wpływ na utrzymanie w gminie nowoczesnego modelu polityki społecznej. Strategia kierunkuje działania władz samorządowych i instytucji pomocy społecznej, w tym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, na pełnienie aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego systemu pomocy i integracji społecznej. Zorientowanie strategii na wybranych grupach socjalnych przez pryzmat działań strukturalnych, inwestycyjnych, rozwojowych, jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób i rodzin, a także zaktywizowania wielu grup podlegających wykluczeniu społecznemu.

Jako problemy rozwoju gminy Mochowo należy wskazać zjawiska negatywnie wpływające na tempo i zakres jej rozwoju.

Można tu wymienić chociażby:

- Niedostatek przedsiębiorstw;
- Niedostatek miejsc pracy;
- Niedostatek kapitału finansowego;
- Duże, względem możliwości finansowych, potrzeby inwestycyjne Gminy;
- Niedostatek kapitału społecznego (ilość i jakość).

W największym stopniu na rozwój gminy może negatywnie oddziaływać powolność procesu zwiększania spójności społeczno-gospodarczej kraju i gminy ze względu na ograniczoność środków. Może ona spowodować, że potencjał rozwojowy (w tym demograficzny) gminy Mochowo spadnie do poziomu powodującego trwałą stagnację lub nawet kryzys. Okresowym, miejmy nadzieję, przejściowym zagrożeniem jest kryzys finansów Państwa i Samorządu Wojewódzkiego, ograniczający inwestycje i wykorzystanie środków unijnych.

Największe pozytywne oddziaływanie spośród zewnętrznych uwarunkowań rozwoju gminy Mochowo ma zapoczątkowany przez transformację ustrojową i zintensyfikowany przez przystąpienie Polski do Unii Europejskiej proces niwelowania różnic rozwojowych między obszarami zurbanizowanymi i wiejskimi. Rozwój gospodarki rynkowej w Polsce nie stworzył w gminie lepszego rynku pracy, otworzył natomiast możliwości poza jej obszarem dla najbardziej mobilnych jej mieszkańców.

Tendencje ogólnokrajowe wskazują jednak, że kolejna faza procesu może wyhamować niekorzystne zjawiska, a następnie zaowocować bardziej dynamicznym rozwojem gospodarczym gminy. Sprzyjać temu będą:

- wyczerpywanie się potencjału inwestycyjnego bardziej rozwiniętych i bardziej korzystnie położonych obszarów,
- większa mobilność kapitału i ludzi,
- wzrost popytu na produkty rolne dobrej jakości,
- lepszy dostęp do wiedzy i informacji dzięki wykorzystaniu współczesnych technik informacyjno-komunikacyjnych,
- lepszy dostęp do usług (na obszarze lub poza nim) dzięki rozwojowi motoryzacji,
- stopniowe zmniejszanie różnic w jakości infrastruktury technicznej i społecznej.

Istotną rolę w procesie – w sposób bezpośredni lub pośredni - odegra dobre wykorzystanie pomocy finansowej Unii Europejskiej dla rozwoju przedsiębiorstw i infrastruktury gospodarczej. Wielkie znaczenie ma także, trudno uchwytne i niewymierne, ale niezmiernie ważny, dopływ wiedzy i idei, wynikający z działań edukacyjnych oraz ze zwiększonej mobilności mieszkańców.

VII. SPIS TABEL I WYKRESÓW

SPIS TABEL	STRONA
Tabela 1. Ludność Gminy Mochowo z podziałem na płeć w latach 2010-2020.	11
Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Mochowo w latach 2018-2020.	12
Tabela 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON Gminy Mochowo w latach 2010-2020 r.	13
Tabela 4. Przedsiębiorcy na dzień 31.12.2020 r. wg rodzaju działalności.	14
Tabela 5. Liczba osób bezrobotnych z Gminy Mochowo zarejestrowanych w PUP Sierpc w latach 2014-2020.	16
Tabela 6. Osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP Sierpc w latach 2014-2020 wg wieku.	17
Tabela 7. Osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP Sierpc w latach 2014-2020 wg wykształcenia.	18
Tabela 8. Struktura zatrudnienia w GOPS na dzień 31.12.2020 r.	21
Tabela 9. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia za lata 2018-2020.	22
Tabela 10. Główne problemy z powodu, których udzielane były świadczenia z pomocy społecznej w latach 2018-2020.	23
Tabela 11. Formy pomocy finansowej udzielonej przez OPS w Mochowie w latach 2018-2020.	24
Tabela 12. Intensywność pomocy społecznej w Gminie Mochowo w latach 2011-2020.	24
Tabela 13. Wartość udzielonej pomocy społecznej w roku 2011 i 2020.	25
Tabela 14. Liczba popełnionych przestępstw na terenie Gminy Mochowo w latach 2018-2020.	28
Tabela 15. Struktura wydatków budżetu Gminy Mochowo w latach 2017-2020.	30
Tabela 16. Wyniki egzaminu gimnazjalnego Gmina Mochowo 2018 r.	31
Tabela 17. Wyniki egzaminu gimnazjalnego Gmina Mochowo 2019 r.	31
Tabela 18. Wyniki egzaminu ósmoklasisty Gmina Mochowo 2019 r.	31

Tabela 19. Wyniki egzaminu ósmoklasisty Gmina Mochowo 2020 r.	32
Tabela 20-30. Zestawienie pytań i odpowiedzi ankietowanych	33-39
Tabela 31. Analiza SWOT dot. Gminy Mochowo	41
Tabela 32. Cele strategiczne dla SRPS Gminy Mochowo na lata 2021-2027.	53
Tabela 33. Prognoza liczby mieszkańców powiatu sierpeckiego w roku 2021 i 2027.	55
Tabela 34. Wskaźniki realizacji celów operacyjnych SRPS dla Gminy Mochowo na lata 2021-2027.	58
Tabela 35. Wydatki na pomoc społeczną w Gminie Mochowo w latach 2015-2020.	63

SPIS WYKRESÓW

STRONA

Wykres nr 1. Podmioty gospodarki narodowej Gminy Mochowo w roku 2010 i 2020 r. wg rodzajów działalności.	13
Wykres nr 2. Liczba kobiet z Gminy Mochowo zarejestrowanych jako bezrobotne w latach 2014-2020.	16
Wykres nr 3. Osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP Sierpc w latach 2014-2020 wg wieku.	17
Wykres nr 4. Osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP Sierpc w latach 2014-2020 wg wykształcenia.	18
Wykres nr 5. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego i ósmoklasisty w latach 2018-2020 w szkołach Gminy Mochowo.	32
Wykresy - Zestawienie pytań i odpowiedzi ankietowanych	33-39

Uzasadnienie

Art. 16b i art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 roku, poz. 1876 ze zm.) wskazują, że do zadań własnych o charakterze obowiązkowym gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi załącznik do niniejszej uchwały. Jest najważniejszym dokumentem stanowiącym o realizowanej lokalnej polityce społecznej. Uwzględnia m. in. diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określa: cele strategiczne projektowanych zmian, kierunki niezbędnych działań, sposoby realizacji strategii oraz jej ramy finansowe, a także wskaźniki realizacji działań.